

**Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет**

**EUROPEAN CREDIT TRANSFER SYSTEM
ECTS – ІНФОРМАЦІЙНИЙ ПАКЕТ**

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

ОР Бакалавр

1. ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ЕКОНОМІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ

1.1. Адреса: вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ, 76000

тел.: (0342) 55-32-32

e-mail: ekon_dek@pnu.edu.ua

Інформація про склад керівних органів факультету:

Декан економічного факультету: **Благун Іван Семенович** – заслужений діяч науки і техніки України, доктор економічних наук, професор, академік Академії економічних наук України, член-кореспондент Міжнародної академії інформатизації, професор Католицького університету (Люблін, Республіка Польща)

тел.: (0342) 55-32-32

Заступники декана:

Шкроміда Віталій Васильович – кандидат економічних наук, доцент

Гнатюк Тарас Михайлович – кандидат економічних наук, доцент

тел.: (0342) 55-32-32

e-mail: ekon_dek@pnu.edu.ua

Голова профбюро факультету:

Ємець Ольга Іванівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри теоретичної і прикладної економіки.

тел.: (0342) 55-32-32

e-mail: ekon_dek@pnu.edu.ua

Диспетчер деканату: **Стоєвська Наталя Карлівна**

Методист заочної форми навчання: **Боборикіна Ірина Євгенівна**

Інженер-програміст: **Морицян Орест Миронович**

тел.: (0342) 55-32-32

e-mail: ekon_dek@pnu.edu.ua

1.2. АДРЕСА, ТЕЛЕФОНИ ВІДПОВІДНОЇ КАФЕДРИ ФАКУЛЬТЕТУ, ВИКЛАДАЦЬКИЙ СКЛАД КАФЕДРИ:

КАФЕДРА ФІНАНСІВ

(Адреса: вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ, 76000

тел. , (0342) 55-32-32 e-mail: kon_dek@pnu.edu.ua

Склад кафедри:

1. Левандівський Омелян Тарасович – завідувач кафедрою, доктор економічних наук, професор кафедри фінансів

2. Щур Роман Іванович – заступник завідувача кафедри, доктор економічних наук, професор кафедри фінансів

3. Ткачук Ірина Григорівна – доктор економічних наук, професор кафедри фінансів

4. Кропельницька Світлана Орестівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів

5. Цюпа Оксана Петрівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів

6. Криховецька Зоряна Миколаївна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів

7. Дмитровська Вероніка Степанівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів

8. Солоджук Тетяна Василівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів

9. Плець Іван Іванович – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів

10. Мигович Тетяна Михайлівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів

11. Сус Тарас Йосипович – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів

12. Білий Михайло Мирославович – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів

13. Григорів Ольга Орестівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів

14. Кохан Ірина Василівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів

15. Мацьків Володимир Володимирович – кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів, старший лаборант кафедри фінансів

16. Онуфрик Ірина Ігорівна – викладач кафедри фінансів

2. ПЕРЕЛІК СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ ТА ОСВІТНІХ ПРОГРАМ З ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ НА ФАКУЛЬТЕТІ ІЗ ЗАЗНАЧЕННЯМ ЛІЦЕНЗІЙНОГО ОБСЯГУ ТА ТЕРМІНУ НАВЧАННЯ

Спеціальності:

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти:

- 051 «Економіка» (ОПП «Економічна кібернетика», «Економіка»)
- 071 «Облік і оподаткування» (ОПП «Облік і оподаткування»)
- 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» (ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування»)
- 073 «Менеджмент» (ОПП «Менеджмент організацій та адміністрування», «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»)
- 075 «Маркетинг» (ОПП «Маркетинг»)
- 076 «Підприємництво та торгівля» (ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»)

Другий «магістерський» рівень вищої освіти:

- 051 «Економіка» (ОПП «Економіка», «Прикладна економіка»)
- 071 «Облік і оподаткування» (ОПП «Облік і оподаткування»)
- 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» (ОПП «Фінанси, банківська справа та страхування»)
- 073 «Менеджмент» (ОПП «Менеджмент організацій та адміністрування», «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»)
- 075 «Маркетинг» (ОПП «Маркетинг»)
- 076 «Підприємництво та торгівля» (ОПП «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»)

На економічному факультеті здійснюється підготовка аспірантів за програмою PhD в розрізі двох спеціальностей 051 Економіка. На факультеті створена і функціонує спеціалізована вчена рада Д 20.051.12 за спеціальностями 08.00.05 «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка» 08.00.11 «Математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці». А також створюються разові спеціалізовані ради за спеціальністю 051 «Економіка».

Ліцензований обсяг прийому на спеціальності економічного факультету складає ОР «Бакалавр» - 720 осіб, ОР «Магістр» - 270 осіб, в тому числі на денну форму навчання ОР «Бакалавр» - 420 осіб, ОР «Магістр» - 145 осіб; відповідно на заочну форму навчання – 300 осіб та 125 осіб.

2. УМОВИ НАВЧАННЯ (КОРОТКА ІНФОРМАЦІЯ ПРО МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНУ БАЗУ ФАКУЛЬТЕТУ)

Економічний факультет, створений у 1993 році, є одним з наймолодших серед факультетів та інститутів ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”, проте вже має усталені традиції актуалізувати навчальний процес з урахуванням потреб життя і розвитку науки на базі фундаментальних економічних і математичних знань.

Спочатку на факультеті здійснювалась підготовка фахівців із двох класичних спеціальностей – «Фінанси» та «Облік і аудит». З 1998 року почалась підготовка спеціалістів-маркетологів, а з 2001 року – зі спеціальностей «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» та «Менеджмент організацій».

З 2004 року здійснюється підготовка студентів зі спеціальності «Економічна кібернетика», що дає змогу задовольнити потреби регіону в економістах-аналітиках, без яких не обходяться жодні підприємства та організації, які бажають успішно функціонувати в умовах ринкової економіки.

За бажанням і на основі тестового відбору студенти проходять навчання на військовій кафедрі.

На факультеті діє набір в магістратуру, аспірантуру та докторантуру за економічними спеціальностями.

Навчально-виховну, науково-дослідну роботу із понад 1000 студентами денної та заочної форми здійснюють 20 професорів, докторів наук, понад 50 доцентів, кандидатів наук. Також до викладацької роботи залучаються працівники та керівники провідних фінансово-господарських установ і органів місцевого самоврядування області.

Кафедри факультету очолюють провідні вчені-економісти:

кафедру менеджменту і маркетингу – професор, доктор економічних наук Романюк М.Д.;

кафедру фінансів – професор, доктор економічних наук Левандівський О.Т.;

кафедру економічної кібернетики – професор, доктор економічних наук Дмитришин Л.І.;

кафедру обліку та оподаткування – професор, доктор економічних наук Баланюк І.Ф.;

кафедру теоретичної і прикладної економіки – професор, доктор економічних наук Пилипів Н.І.

Навчальний процес на економічному факультеті проводиться у трьох навчальних корпусах. Студенти мають змогу займатись у **25 навчальних аудиторіях, з яких 6 оснащені сучасною комп'ютерною технікою, 5 спеціальних кабінетів, 4 лекційні аудиторії, оснащені сучасною відеотехнікою.** До послуг студентів Центр інформаційних технологій, в якому 180 персональних

комп'ютерів, мультимедійна лекційна аудиторія на 200 місць, інтернет-зал та інтернет клуб. Для забезпечення підготовки студентів з дисциплін усіх циклів у бібліотеці університету є понад 126 тисяч томів літератури, працюють три читальних зали на 240 місць. Матеріально-технічне забезпечення навчального процесу для бакалаврів, спеціалістів, магістрів економічних спеціальностей повністю відповідає вимогам.

Загальні відомості про кафедру фінансів

У 1993 році при Прикарпатському державному університеті імені Василя Стефаника було створено кафедру фінансів і обліку, на базі якої почала здійснюватися підготовка фахівців зі спеціальностей «Фінанси» та «Облік і аудит». Вагомий внесок у розвиток кафедри внесла доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, організатор економічної науки на Прикарпатті, громадська діячка, депутат Івано-Франківської обласної ради, відмінник народної освіти України, Заслужений діяч науки і техніки України, головний редактор щорічного академічного збірника наукових праць «Актуальні проблеми розвитку економіки регіону» Ткачук Ірина Григорівна.

Підготовка ведеться за денною та заочною формами навчання. Перший випуск спеціалістів із зазначених спеціальностей відбувся у 1998 році.

В 2000 році кафедра фінансів та обліку була реорганізована у дві самостійні кафедри: кафедру «Фінансів» та кафедру «Обліку і аудиту». А тому з цього року кафедра «Фінансів» розпочала підготовку фахівців окремо зі спеціальності 7.050104 «Фінанси».

У 2002 році був визначений ліцензований обсяг прийому на спеціальність 7.050104 «Фінанси» у кількості 95 осіб (ліцензія серія АА №428507 від 17 XII 2002р.), а в 2003р. ліцензований обсяг прийому згідно рішення ДАК від 10.06.2003 р. (протокол №45) на спеціальність «Фінанси» збільшено до 125 осіб (ліцензія серія АА №902110 від 04.02.2004р).

Пізніше підготовка фахівців фінансистів здійснювалася за напрямом підготовки 6.030508 «Фінанси і кредит» за ОКР – бакалавр, а також однойменною спеціальністю 7.03050801 за ОКР «Спеціаліст» та 8.03050801 – за ОКР «Магістр». У 2012 році затверджено новий навчальний план підготовки бакалаврів з фінансів та кредиту, яким введено дві спеціалізації: «Фінансовий ринок» та «Державні фінанси, фінанси суб'єктів господарювання».

З 2016 року підготовка фахівців здійснюється за спеціальністю “Фінанси, банківська справа і страхування”

Навчальний процес кафедри забезпечують висококваліфіковані професорсько-викладацькі кадри, серед яких доктор наук, професор та кандидати економічних наук, доценти, а також досвідчені викладачі, фахівці у сфері фінансів.

Увесь ПВС кафедри має педагогічний стаж понад 5 років. На кафедрі працює 14 працівників. Якісний склад кафедри забезпечують: 3 – доктори економічних наук, професори, 11 – кандидатів економічних наук, доцентів, які є штатними працівниками

Викладачі кафедри постійно підвищують свою кваліфікацію через стажування у Івано-Франківському облфінуправлінні, ДПС Івано Франківської області, промислових підприємствах, страхових компаніях та інших фінансово-кредитних установах, в Центрі підготовки спеціалістів для фінансової системи

України, а також за кордоном через різноманітні освітні програми. Всі співробітники кожні 5 років обов'язково підвищують свою кваліфікацію.

Процес підготовки фахівців зі спеціальності «Фінанси, банківська справа і страхування» повністю забезпечений навчально-методичним та інформаційним матеріалом, над розробкою та вдосконаленням яких постійно працює професорсько-викладацький склад кафедри.

Позитивним є те, що в навчальний процес активно впроваджуються навчальні підручники та посібники, методичні вказівки до практичних занять, індивідуальної та самостійної роботи, виконання кваліфікаційних та курсових робіт, щодо проходження виробничої та навчальної практики та ін.

Увесь професорсько-викладацький склад кафедри постійно працює над розробкою та оновленням робочих програм семінарських та практичних занять, навчальних посібників, методичних вказівок по вивченню дисциплін, в тому числі із застосуванням новітніх інтерактивних та тренінгових методик.

За останні 5 років діяльності кафедри її співробітниками підготовлено 2 одноосібні монографії, 6 розділів колективних монографій, 5 навчальних посібників, близько 56 навчально-методичних вказівок, біля 120 наукових статей у фахових виданнях.

Належна увага приділяється практичній підготовці студентів. Навчальними планами передбачаються для студентів ОР бакалавр дві практики: виробнича і навчальна практика. Студенти ОР магістр проходять виробничу практику за фахом та науково-дослідну.

Навчальна робота на кафедрі фінансів ведеться відповідно до **навчальних планів та освітньо-професійних програм, затверджених Міністерством освіти і науки України.**

Як свідчать результати успішності здачі екзаменаційних сесій, написання ККР і ККЗ, курсових і дипломних проектів, студенти спеціальності «Фінанси, банківська справа і страхування» досягають значних успіхів в опануванні свого фаху. Внаслідок інтенсивної роботи над здобуттям освіти майбутні випускники мають можливість вдало працевлаштуватися в установах фінансово-кредитної сфери.

Кафедрою фінансів щорічно видається фаховий науковий журнал категорії Б «Актуальні проблеми розвитку економіки регіону», дописувачами якого є вчені не тільки з всієї України, а й з-за кордону.

Крім того, кафедра активно займається науковою роботою, її професорсько-викладацький склад є постійним дописувачем фахових регіональних і національних періодичних видань. Забезпечення підготовки магістрів і спеціалістів з фінансів кадрами вищої кваліфікації відповідає нормативам.

Основними напрямками науково-дослідницької діяльності кафедри фінансів є:

- 1) науково-практичні дослідження з проблем інформації, управління і місцевого самоврядування;
- 2) формування довідково-інформаційного фонду, бази даних для забезпечення просвітницької та науково-дослідницької діяльності у сфері місцевого самоврядування;
- 3) редакційно-видавнича діяльність;
- 4) організація наукових конференцій, семінарів, виставок;
- 5) методичне забезпечення патентно-ліцензійної, винахідницької та раціоналізаторської роботи у регіоні, забезпечення юридичних та фізичних осіб регіону нормативно-методичними матеріалами у сфері винахідництва та патентознавства.

Наукова діяльність кафедри здійснюється в рамках науково-дослідних тем:

- 1) тема «Формування ефективної моделі управління фінансовими ресурсами національної економічної системи» ДР0115U007237. Категорія роботи: прикладна. Керівник науково-дослідної роботи - д.е.н., професор кафедри фінансів Ткачук І.Г. Термін виконання роботи - 2016-2022

Робота спрямована на дослідження теоретико-методичних підходів формування національної економічної системи, напрямів реформування фінансово-кредитного механізму, системи управління фінансами та підвищення ефективності фінансового менеджменту, використання бюджетних та фіскальних інструментів у регулюванні економічних процесів. У рамках

виконання теми захищено докторську дисертацію на тему «Організаційно-економічні засади інвестиційної діяльності сільськогосподарських підприємств в умовах ринкових трансформацій» (Левандівський О.Т.), Щур Р.І., Мацьків В.В..

2) Розвиток фінансової системи в умовах трансформаційних змін.
0122U201710

Мета роботи: Дослідження і узагальнення методології формування фінансової системи національної економіки та науково-практичних рекомендацій щодо забезпечення її ефективного розвитку в умовах трансформаційних змін. Термін виконання роботи - 2023-2027. Керівник роботи: Щур Роман Іванович (д.е.н., професор)

3) Механізм ефективного функціонування фінансових ринків в Україні
0122U201821. Мета роботи: Підвищення інвестиційної привабливості інноваційності та конкурентоспроможності фінансового ринку через формування механізму його ефективного функціонування. Термін виконання роботи - 2023-2027 Керівники роботи: Левандівський Омелян Тарасович (д.е.н., професор)

В рамках науково-дослідних тем захищаються дисертаційні роботи аспірантами, здобувачами кафедри, виконуються дипломні та магістерські роботи.

Студенти кафедри фінансів систематично приймають участь в студентських наукових конференціях, Стипендіальних програмах, конкурсах наукових робіт та олімпіадах, програмах академічної мобільності. .

З метою підвищення наукового рівня студентів, на кафедрі фінансів діє мережа студентських гуртків, проблемних груп та інших творчих об'єднань. Їх керівництво здійснюється викладачами кафедри .

Проблемний гурток “Соціально-економічний розвиток аграрного сектору регіону”. Керівник: к.е.н., доцент Сус Т.Й. Склад проблемного гуртка формується зі студентів 1-4 курсів ОР бакалавр та 1-2 курсів ОР магістр. Результати роботи :

1) публікація статей у фахових журналах;

2) участь у всеукраїнських та міжнародних науково-практичних та підготовка до друку статей і тез.

3) виступи з доповідями на заняттях проблемної групи;

4) виступи на звітних студентських наукових конференціях Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Проблемний гурток – «Проблеми розвитку фінансово-кредитних відносин в Україні». Група досліджує проблеми фінансового ринку в цілому та його окремих сегментів. Керівник Криховецька З.М. Склад проблемної групи: студенти 1-4 курсів ОР бакалавр та 1 курсу ОР магістр. Результати роботи групи :

1) участь у всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях та підготовка до друку тез у матеріалах конференції

2) виступи з доповідями на заняттях проблемної групи;

3) виступи на звітних студентських наукових конференціях Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника;

4) підготовка та публікація статей у фахових журналах;.

Проблемний гурток «Аналіз і розробка інвестиційних проєктів» Керівник: Кропельницька С.О. Склад проблемної групи: студенти IV курсу економічного факультету, спеціальності «Фінанси, банківська справа і страхування». Група досліджує методи і прийоми розробки інвестиційних проєктів, умов їх успішної реалізації.

Результати роботи групи: – виступи з доповідями на заняттях проблемної групи;

– виступи на щорічній звітній студентській науковій конференції

Прикарпатського національного університету;

– підготовка рефератів;

– участь у Всеукраїнських конкурсах наукових робіт;

– участь в олімпіадах з «Інвестування», розробка і впровадження власних проєктів.

Студенти спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа і страхування» є активними в органах студентського самоврядування, у суспільному житті

економічного факультету, Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, міста Івано-Франківська та України.

Кафедра є не тільки генератором нових економічних ідей, але їх результативно впроваджує. За ініціативою доцента кафедри фінансів Кропельницької С.О. 2018 році створений Проектно-освітній центр розвитку інновацій та інвестицій в регіоні з бренд-назвою «Агенти змін», який за програмою «Інноваційна економіка та інвестиції» став переможцем конкурсу з відбору проектів регіонального розвитку, що можуть реалізовуватися за рахунок коштів державного бюджету, отриманих від Європейського Союзу, проведеного Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України проектів регіонального розвитку. Діяльність Центру спрямована на підтримку розвитку регіональної й місцевої економіки на основі ефективного використання наявного в університеті ресурсного потенціалу, насамперед існуючого кадрового (викладацького) та потенційного кадрового (студентів освітнього рівня бакалавр та магістр в розрізі профільних спеціальностей підготовки). До базових завдань цієї інституції належить: консультаційна підтримка проектів на кожному етапі їх реалізації; забезпечення ефективних комунікацій; розвиток та вдосконалення системи управління проектами; нагромадження досвіду з сфери управління, реалізації та звітності; управління портфелем проектів організації; управління ресурсами для проектів. Його діяльність спрямована на широке коло зацікавлених осіб від об'єднаних територіальних громад (ОТГ) і їх мешканців до інституцій громадянського суспільства та студентів, аспірантів, науковців університету, від підприємців до органів державної влади.

Цільовими групами та бенефіціарами проекту є:

- суб'єкти підприємницької діяльності регіону (в основному суб'єкти МСБ) – удосконалення знань та навиків з УП, постійна інформаційно-консультаційна підтримка Центром;
- органи державної влади, органи місцевого самоврядування – удосконалення знань та навиків працівників з УП в розрізі їх типів та джерел фінансування; створення збалансованого партнерства між центральними

органами виконавчої влади, місцевою владою, наукою, бізнесом, громадою; підготовка та реалізація інтегрованих проектів розвитку.

- мешканці, представники громад, об'єднаних територіальних громад – удосконалення знань та навиків з УП, постійна інформаційно-консультативна підтримка Центром;

- інститути громадянського суспільства; заклади освітньої, соціальної, охорони здоров'я, культурно-мистецької сфери – удосконалення знань та навиків з УП, постійна інформаційно-консультативна підтримка Центром;

- студенти; аспіранти; науковці; викладачі; зацікавлені працівники університету – покращені знання та практичні навички з УП в розрізі їх типів та джерел фінансування;

- менеджмент університету – допомога у розробці стратегій розвитку підрозділів університету; постійна інформаційно-консультативна підтримка підрозділів Центром; забезпечення виробничої практики студентів підрозділів; спільна підготовка та реалізація якісних проектів;

Кафедра підтримує тісні зв'язки із зарубіжними вузами, з якими налагоджено міжвузівське співробітництво економічного факультету та Прикарпатського університету імені Василя Стефаника.

Кафедра разом з економічним факультетом вивчає потреби регіону у фахівцях, для цього тісно співпрацює з обласним фінансовим управлінням, обласною податковою організацією, страховими компаніями, промисловими підприємствами, банками, що приносить добрі результати: студенти можуть продуктивно вдосконалюватися під час виробничої та переддипломної практики, а випускники мають можливість вибору місця працевлаштування.

Студентський колектив складається переважно з мешканців Івано-Франківської області, а також з інших регіонів України. Кафедра фінансів спільно з деканатом економічного факультету працюють у напрямку якісного поліпшення контингенту студентів. Цій роботі сприяють тісні контакти з середніми спеціальними навчальними закладами та загальноосвітніми школами Івано-Франківської області. Зусиллями працівників кафедри сформована система профорієнтаційної роботи, що дає можливість залучати до участі в конкурсі найбільш підготовлених випускників середніх шкіл, яка включає:

проведення днів відкритих дверей, виступи викладачів перед учнями випускних класів з економічних питань, надання консультацій щодо профорієнтації, проведення різноманітних конкурсів, олімпіад з питань економіки в коледжах, сільських та міських школах Івано-Франківської області. Це сприяє залученню кращих випускників шкіл до участі у вступних іспитах та якісному поліпшенню контингенту студентів.

На кафедрі створені усі необхідні умови для поєднання навчання з науковою діяльністю. Наявна матеріально-технічна база дозволяє інтенсифікувати навчальний процес шляхом упровадження нетрадиційних методик навчання, широкого застосування інформаційно-комп'ютерних технологій. Використання сучасних інформаційних технологій відкриває студентам доступ до широкого кола вітчизняних та зарубіжних літературних джерел, підвищує ефективність самостійної роботи та відкриває необмежені можливості для творчості, набуття і закріплення фахових навиків. Наукова робота розглядається як невід'ємна частина навчального процесу. У розпорядженні студентів сучасна наукова бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника - важливий структурний підрозділ вузу, де сконцентровані джерела інформації, це потужна інформаційна установа, науковий інформаційний, просвітницький центр університету, методичний осередок вузівських бібліотек м. Івано-Франківська. Бібліотека працює з використанням основного функціонального формату електронного бібліотечного ресурсу з частковим доступом до повнотекстової бази даних документів. Студенти, які добилися високих результатів в науковій роботі, рекомендується до вступу в аспірантуру, залишаються на кафедрі на посадах викладачів-стажистів.

3. ОСНОВНІ МЕТОДИ ТА ФОРМИ НАВЧАННЯ, ВИКЛАДАННЯ ТА ОЦІНЮВАННЯ, ЩО ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ НА КАФЕДРІ ФІНАНСІВ

Після входження національної вищої школи в Європейський освітній простір у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника запроваджено облік трудомісткості навчальної роботи студентів у кредитах ECTS (European Credit Transfer System) – Європейську кредитно-трансферну систему. Кредити ECTS ураховують усі види навчальної роботи і забезпечують уніфікований підхід до визначення трудомісткості освітньої діяльності студента.

Здійснюється навчальний процес у таких організаційних формах: навчальні заняття, виконання індивідуальних завдань, самостійна робота, практична підготовка, контрольні заходи. Основні види навчальних занять: лекція; семінарське, практичне, лабораторне, індивідуальне заняття; консультація; інші види навчальних занять, які визначаються робочим навчальним планом і програмою дисципліни.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних і семінарських занять і передбачає перевірку знань студентів з окремих тем та рівня їх підготовленості до виконання конкретної роботи. Форму проведення поточного контролю під час навчальних занять і систему оцінювання рівня знань та умінь визначає відповідна кафедра. Результати поточного контролю за семестр визначаються як середня з поточних оцінок за 100-бальною шкалою, відображених у журналах обліку відвідування та успішності академічної групи, і можуть зараховуватися до залікового кредиту як окремий заліковий модуль, якщо це передбачено робочою програмою дисципліни.

Підсумковий модульний контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання після закінчення логічно завершеної частини лекційних та практичних (лабораторних, семінарських) занять з певної дисципліни – змістового модуля. Завданням підсумкового модульного контролю є перевірка розуміння та засвоєння певного матеріалу, вироблення навичок проведення

розрахункових робіт, умінь самостійно опрацьовувати тексти, здатності осмислити зміст кількох тем дисципліни, умінь публічно чи письмово представити певний матеріал. Форми підсумкового модульного контролю та систем) оцінювання рівня знань та умінь студентів визначає кафедра та відображає в робочій програмі дисципліни. Оцінки з підсумкового модульного контролю за 100- бальною шкалою відображаються у журналах обліку відвідування та успішності викладача її академічної групи і зараховуються як окремий заліковий модуль до залікового кредиту.

Окремою формою підсумкового модульного контролю є комплексні або наскрізні індивідуальні розрахунково-графічні та інші завдання, рівень виконання яких оцінюється за 100-бальною шкалою, а оцінка зараховується до залікового кредиту як окремий заліковий модуль, якщо це передбачено

робочою програмою дисципліни.

Шкала оцінювання

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
80-89	добре	B (дуже добре)
70-79		C (добре)
60-69	задовільно	D (задовільно)
50-59		E (достатньо)
26-49	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного
1-25		F (незадовільно з обов'язковим повторним

Семестровий контроль проводиться у формі екзамену, диференційованого заліку або заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою навчальною програмою і в терміни, встановлені робочим навчальним планом та графіком навчального процесу.

23	Фінансовий ринок	5			6	180	60	30	30				120					4			
24	Фінансова звітність	5			3	90	30	16	14				60					2			
25	Страховання	6			6	180	80	40	40				100						5		
26	Банківська система	6			6	180	60	30	30				120						4		
27	Податкова система	6			6	180	60	30	30				120						4		
28	The fundamentals of project activity	7			3	90	30	16	14				60							2	
29	Фінансовий аналіз	7			6	180	84	42	42				96							6	
30	Бюджетна система	7			6	180	70	36	34				110							5	
31	Соціальне страхування	7			3	90	42	22	20				48							3	
32	Аналіз банківської діяльності	8			6	180	80	40	40				100							9	
33	Страхові послуги	8			6	180	72	36	36				108							8	
34	Курсова робота з фінансів				3	90							90								
35	Підготовка бакалаврської роботи					9	270						270								
Всього по дисциплінам п.1.2.1:		23	5	1	144	4320	1476	754	708	14	14	2844	10	17	10	9	14	13	16	17	
1.2.2. Практична підготовка																					
36	Навчальна практика		4		3	90							90								
37	Виробнича практика		8		9	270							270								
Всього по дисциплінам п.1.2.2:		2			12	360						360									
Всього по п. 1.2:		23	7	1	156	4680	1476	754	708	14	14	3204	10	17	10	9	14	13	16	17	
Разом за розділом (п. 1):		25	11	1	177	5310	1686	818	840	14	14	3624	20	21	10	9	14	13	16	17	
2. ВИБІРКОВІ НАВЧАЛЬНІ ДИСЦИПЛІНИ																					
38	Вибіркова дисципліна 1	3			3	90	30						60			2					
39	Вибіркова дисципліна 2	3			6	180	60						120			4					
40	Вибіркова дисципліна 3		3		3	90	30						60			2					
41	Вибіркова дисципліна 4		3		3	90	30						60			2					
42	Вибіркова дисципліна 5		4		3	90	30						60			2					
43	Вибіркова дисципліна 6	4			6	180	60						120			4					
44	Вибіркова дисципліна 7	4			6	180	60						120			4					
45	Вибіркова дисципліна 8		5		3	90	30						60			2					
46	Вибіркова дисципліна 9		5		3	90	30						60			2					
47	Вибіркова дисципліна 10		5		3	90	30						60					2			
48	Вибіркова дисципліна 11	6			3	90	30						60					2			
49	Вибіркова дисципліна 12		6		3	90	30						60					2			
50	Вибіркова дисципліна 13		6		3	90	30						60						2		
51	Вибіркова дисципліна 14		7		3	90	30						60						2		
52	Вибіркова дисципліна 15		7		3	90	30						60						2		
53	Вибіркова дисципліна 16				3	90	30						60							3	
54	Вибіркова дисципліна 17	8			3	90	30						60							3	
Разом за розділом (п. 2):		6	10		60	1800	600					1200			10	10	6	6	6	3	
3. АТЕСТАЦІЯ																					
55	Атестація (екзамен)	8			1,5	45							45								

7. АНОТАЦІЇ ДИСЦИПЛІН ЗА НАПРЯМАМИ ПІДГОТОВКИ (СПЕЦІАЛЬНОСТЯМИ)

Предмет	Історія України
Статус	Нормативна
Рік, семестр	1 рік, 1 семестр
Анотація	Надання знань про соціально-політичні процеси, що відбувалися у минулому та відбуваються у сучасній Україні, їх об'єктивну зумовленість, взаємозв'язки та взаємозалежності. Зрозуміти основні закономірності, суть і наслідки етапів і процесів українського державотворення.
Форми контролю	Залік

Предмет	Українська мова (за професійним спрямуванням)
Статус	Нормативна
Рік, семестр	1 рік, 1 семестр
Анотація	Сформувати необхідну комунікаційну спроможність студентів у сфері професійного спілкування в усній та писемній формах. Виробити навички практичного володіння мовою в різних видах мовленнєвої діяльності. Оволодіти теоретичними засадами нормативності української літературної мови; видами мовних засобів залежно від сфери й мети спілкування, складанням ділових паперів.
Форми контролю	Залік

Предмет	Іноземна мова 1
Статус	Нормативна
Рік, семестр	1 рік, 1,2 семестр
Анотація	Формування теоретичних знань та навичок практичного володіння іноземною мовою в різних видах мовленнєвої діяльності в обсязі тематики, зумовленої професійними потребами, опрацювання та анотування іноземною мовою економічних та наукових текстів в галузі фінансів, актуалізація на рівні B2 нової наукової інформації іноземною мовою.
Форми контролю	Залік, екзамен

Предмет	Політологія
---------	--------------------

Статус	Нормативна
Рік, семестр	1 рік, 2 семестр
Анотація	Ознайомлення студентів із основами політології як науки, формування у майбутніх фахівців системи знань з питань сучасної політичної системи суспільства; політичної свідомості; виховання політично грамотної особистості, здатної орієнтуватися в сучасних політичних явищах і подіях; демократичної політичної культури, необхідних навичок політичної діяльності. Основні завдання: вивчення сутності, теорії та методології політології як науки; розвиток здібностей розуміння політичних відносин і процесів; набуття навичок і вмінь практичного застосування теоретичних, прикладних та інструментальних компонентів політичного знання; аналіз міжнародного політичного життя, геополітичного становища та політичних процесів в Україні, її місця, статусу і відповідальності у сучасному політичному світі.
Форми	Залік

Предмет	Вступ до спеціальності
Статус	Нормативна
Рік, семестр	1 рік, 1 семестр
Анотація	Інтеграція національної фінансової системи в світову має свої переваги та недоліки, що зумовлює необхідність вдосконалення національної банківської системи, ринку надання страхових послуг, розширення кредитних продуктів, які надаються комерційними банками. Проведення децентралізації актуалізує потребу висококваліфікованих фінансистів для проведення успішного розвитку адміністративно-територіальних одиниць і держави в цілому. Дані аспекти формують потребу в підготовці висококваліфікованих економістів-фінансистів. Дати уявлення про спеціальність прослідкувати історію її розвитку, ознайомити студентів із загальними вимогами до рівня підготовки спеціалістів. Зрозуміти актуальність спеціальності і потреби в фахівцях, пізнати історію виникнення спеціальності та її розвиток; вимоги до професійних знань, умінь і навичок спеціалістів, об'єктів і видів професійної діяльності.
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Політекономія
Статус	Нормативна
Рік, семестр	1 рік, 1 семестр

Анотація	Формування у майбутніх фахівців умінь та компетенцій щодо усвідомлення економічних відносин як форми суспільного виробництва, ґрунтовного пізнання проблем ефективності використання суспільством обмежених виробничих ресурсів і шляхів досягнення максимальних кінцевих результатів у задоволенні людських потреб, що невпинно зростають.
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Вища математика
Статус	Нормативна
Рік, семестр	1 рік, 1 семестр
Анотація	Формування у студентів базових математичних знань для розв'язування задач у професійній діяльності, вмінь аналітичного мислення та математичного формулювання економічних задач; надання студентам знань з основних розділів вищої математики, визначень, теорем, правил, доведення основних теорем, формування початкових умінь; підготовка студентів до вивчення загальноосвітніх та спеціальних дисциплін.
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Економічна інформатика
Статус	Нормативна
Рік, семестр	1 рік, 1 семестр
Анотація	Однією з характеристик економіста нового покоління є вміння перспективно використовувати постійно зростаючі обсяги фактологічних даних і ефективно залучати інформаційно-комунікаційні технології як до вирішення відомих йому задач, так і до розв'язування нестандартних, непередбачуваних професійних ситуацій. Отже, актуальним залишається формування у студентів основних компонентів інформаційної культури, достатніх для впевненого й ефективного використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у власній навчальній та професійній діяльності, у повсякденному житті. Вивчення дисципліни "Економічна інформатика" повинно забезпечити ефективне використання інформаційних технологій у подальшому професійному застосуванні майбутніх фахівців, а також формування сталого світогляду про сучасний всесвітній електронний обмін інформацією.
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Мікроекономіка
Статус	Нормативна
Рік, семестр	1 рік, 1 семестр
Анотація	Формування системи знань з теорії поведінки споживача, теорії підприємства та ринкових структур, ринку факторів виробництва; вивчення базових положень мікроекономічної теорії; набуття навичок використання інструментарію мікроекономічного аналізу.
Форми контролю	Залік

Предмет	Основи наукових досліджень у фінансах
Статус	Нормативна
Рік, семестр	1 рік, 2 семестр
Анотація	Зростання вимог до професійної підготовки економістів потребує більш активного залучення до науково-дослідницької роботи студентів в процесі їх навчання та використання набутих навичок аналітичної роботи в процесі професійної діяльності. Від висококваліфікованого спеціаліста науково-технічний прогрес вимагає володіння не лише необхідними професійними знаннями, навичками і вміннями, але й методологією творчого розв'язання економічних проблемних ситуацій, уміння креативно мислити, приймати нестандартні рішення, моделювати процеси економічного розвитку. Розглянути теоретичні основи проведення досліджень, питання методики, технологію та організацію науково-дослідницької діяльності. Оволодіти методологією і методами дослідження, що сприятиме розвитку раціонального творчого мислення, оптимальній організації наукової творчості, вмінню написати та оформити наукову роботу; підготувати публікації, реферати, доповіді.
Форми контролю	Залік

Предмет	Гроші та кредит
Статус	Нормативна
Рік, семестр	1 рік, 2 семестр

Анотація	Формування системи теоретичних знань та вироблення практичних навичок із грошей та кредиту, зокрема вивчення грошових та кредитних відносин; місця і ролі кредитних інституцій; формування вміння розглядати і характеризувати міжнародні економічні відносини з позиції взаємодії всіх країн світу в сфері економічного співробітництва, розвитку торгівельних, виробничо-технологічних, фінансово-валютних зв'язків.
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Дослідження операцій
Статус	Нормативна
Рік, семестр	1 рік, 2 семестр
Анотація	Ідентифікувати поняття, алгоритми та структури даних необхідні для опису предметної області розробки або дослідження; забезпечити декомпозицію поставленої задачі з метою застосування відомих методів і технологій для її вирішення; володіти принципами, техніками та засобами розробки або дослідження, що використовуються у предметній області розробки або дослідження; створювати прототипи програмного забезпечення, щоб переконатися, що воно відповідає вимогам до розробки; виконувати його тестування і статичний аналіз, щоб переконатися у відповідності завданню розробки або дослідження, користуватись документацією і довідковими матеріалами, підручниками чи посібниками з розробки програмного забезпечення; вміти писати технічні звіти і презентувати результати своєї роботи як державною так і іноземною мовами; враховувати соціально-економічні аспекти проекту в контексті завдання розробки або дослідження, зокрема несуперечливість технічного прогресу і етичних стандартів.
Форми контролю	Залік

Предмет	Макроекономіка
Статус	Нормативна
Рік, семестр	1 рік, 2 семестр

Анотація	Формування системи знань про механізми функціонування національної економіки на підставі сучасних макроекономічних теорій, обґрунтованих світовою і вітчизняною наукою, та досвід макроекономічної практики; вивчення теорії макроекономічної науки, розкриття її об'єкта, предмета і методу, висвітлення основних макроекономічних показників та індикаторів макроекономічного розвитку; розгляд базових моделей рівноваги; розкриття механізму складових макроекономічної політики: фіскальної, монетарної, зовнішньоекономічної, соціальної.
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Економіка та управління фінансовою діяльністю підприємства
Статус	Нормативна
Рік, семестр	1 рік, 2 семестр
Анотація	Для ефективного функціонування економіки, здійснення радикальних реформ господарського механізму кожному керівнику, інженеру необхідні знання економіки підприємства, законів розвитку виробничих відносин, необхідно знати характер і форми прояву економічних законів на конкретному підприємстві, умови та фактори, під впливом яких ці закони можуть діяти з найбільшою ефективністю. Ознайомившись з основами цього курсу фахівець, менеджер зможе організувати підприємницьку діяльність, забезпечити раціональне використання виробничих та фінансових ресурсів, приймати управлінські рішення, спрямовані на підвищення ефективності виробництва, не завдаючи шкоди навколишньому середовищу.
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Менеджмент
Статус	Нормативна
Рік, семестр	2 рік, 3 семестр
Анотація	Дисципліна розвиває навички створення процесів в організації через призму функцій менеджменту із застосуванням інформаційних технологій . Приймати кінцеві управлінські рішення: прогнозувати і моделювати їх, застосовуючи методи і підходи менеджменту. Пошуку шляхів вирішення конфліктних ситуацій і створення ефективних комунікацій. Управляти розвитком компетенцій персоналу організацій.

Форми контролю	Екзамен
----------------	---------

Предмет	Статистика
Статус	Нормативна
Рік, семестр	2 рік, 3 семестр
Анотація	Вивчення дисципліни орієнтоване на глибоке та ґрунтовне засвоєння студентами основ статистичного вимірювання, методів збирання, оброблення, узагальнення та аналізу інформації стосовно соціально- економічних явищ та процесів, які доцільно використовувати в сучасних умовах при проведенні статистичного дослідження. Ця дисципліна відноситься до фундаментальних загальноекономічних наук, які формують фаховий світогляд майбутніх економістів. Дисципліна "Статистика" охоплює методологічні основи статистичного аналізу, методи та прийоми вивчення об'єктивно існуючих соціально- економічних закономірностей, розподілу одиниць, взаємозв'язків, тенденцій розвитку тощо.
Форми контролю	Залік

Предмет	Фінанси
Статус	Нормативна
Рік, семестр	2 рік, 3 семестр
Анотація	Формування системи теоретичних знань та вироблення практичних навичок із фінансів, зокрема вивчення закономірностей у сфері фінансових відносин держави, суб'єктів підприємницької діяльності та населення; напрями впливу фінансів на суспільний прогрес і роль фінансів в економічній перебудові суспільства на шляху розвитку ринкових відносин; формування вмінь визначати сукупність заходів, що забезпечують використання фінансів як одного з дійових важелів економічної політики держави.
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Фінансове забезпечення інноваційної діяльності
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	2 рік, 3 семестр

Анотація	На сучасному етапі розвитку економіки України інноваційні процеси викликають посилену увагу з боку інвесторів та фінансистів. З огляду на це, багаторічна практика інноваційного розвитку підприємств в умовах формування економіки знань як у розвинутих країнах, так і в Україні, безсумнівно довела, що без належного фінансування, організаційно-правової і фінансової допомоги з боку держави такий розвиток буде неефективним і не відповідатиме вимогам прискорення сучасного етапу науково-технічного прогресу. Досвід розвинутих країн свідчить, що ефективність діяльності суб'єктів господарювання значною мірою визначається спроможністю фінансувати інноваційні процеси. Успішне оволодіння навичками і прийомами фінансового забезпечення інноваційного розвитку суб'єктів господарювання є необхідною складовою становлення професійних економічних знань студентів.
Форми контролю	Залік

Предмет	Основи корпоративних фінансів
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	2 рік, 3 семестр
Анотація	Предметом вивчення навчальної дисципліни є система фінансових відносин, які виникають у процесі функціонування корпорацій, як одного з суб'єктів ринку. У результаті вивчення дисципліни студенти повинні засвоїти теоретичні основи і принципи організації корпоративних фінансів; методи та джерела фінансування компаній, забезпечення їх ліквідності та фінансової рівноваги; особливості реалізації її фінансової та дивідендної політики; концептуальні засади управління вартістю та структурою капіталу корпорації; умови корпоративної та фінансової реструктуризації компаній; прийоми фінансового контролінгу.
Форми контролю	Залік

Предмет	Основи фінансово-економічного моніторингу
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	2 рік, 3 семестр

Анотація	<p>Метою курсу «Основи фінансово-економічного моніторингу» є послідовне формування у студентів компетентностей в сфері вивчення принципів та механізмів щодо послідовного оволодіння методологією та методами фінансового-економічного моніторингу, формування у студентів відповідального і професійного відношення до формування обґрунтованих висновків та прийняття рішень щодо результатів фінансового-економічного моніторингу.</p> <p>Ціль курсу «Основи фінансово-економічного моніторингу» спрямована на підготовку фінансистів нового покоління, які матимуть глибоку теоретичну й методологічну базу у фінансового моніторингу та аналізу, що становитиме надійну основу для підготовки якісної інформації для цілей запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансування тероризму та розповсюдження зброї масового знищення, а також управління підприємницькою діяльністю з дотриманням вимог національного та міжнародного законодавства та професійно-етичних принципів.</p>
Форми контролю	Залік

Предмет	Нові виробничі системи (Кластери)
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	2 рік, 3 семестр
Анотація	<p>Дисципліна забезпечує формування у майбутніх спеціалістів умінь здійснювати аналіз економічних взаємозв'язків між суб'єктами господарювання, навиків і схильності до комплексного аналізу оцінювання розвитку різних галузей економіки і розроблення рекомендацій щодо покращення їх конкурентоспроможності на основі співпраці із зацікавленими сторонами, що дає студентам можливість сформулювати пропозиції щодо створення кластерів.</p>
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Проблеми фінансової політики в інтеграційних процесах
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	2 рік, 3 семестр

Анотація	Трансформаційні процеси у фінансовій політиці України почалися з прийняття євроінтеграційного курсу в економічній політиці загалом. Розвиток інтеграційних процесів в Європі відіграє суттєву роль у фінансовому просторі. Грошово-кредитна та бюджетно-податкова політика орієнтована на подолання кризових явищ в економіці України та перспективи співпраці з європейським співтовариством, а також розроблення напрямів стимулювання інвестицій та залучення їх в економіку України. Розроблення та реалізація державної стратегії підвищення конкурентоспроможності національного виробництва в умовах європейської інтеграції потребують глибоких досліджень та практичного втілення цих результатів.
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Управління особистими фінансами
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	2 рік, 3 семестр
Анотація	Метою вивчення навчальної дисципліни є надання студентам теоретичних знань і практичних навичок з питань формування та ефективного використання особистих фінансів. Основними цілями вивчення дисципліни є формування у майбутніх спеціалістів знань щодо сучасних підходів, правил та принципів розробки власної фінансової стратегії, вмінь та навичок оцінювати, аналізувати та застосовувати на практиці методи, правила та принципи персональної фінансової стратегії.
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Грошово-кредитні системи зарубіжних країн
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	2 рік, 3 семестр

Анотація	<p>Навчальна дисципліна спрямована на формування системи знань щодо основних тенденцій та особливостей розвитку грошового обігу і кредитних систем зарубіжних країн; розуміння характеру впливу різних чинників на формування сучасних грошових, кредитних і валютних систем країн світу.</p> <p>Метою навчальної дисципліни є вивчення та узагальнення досвіду зарубіжних країн щодо організації та функціонування національних грошово-кредитних систем; з'ясування системи факторів, що визначають характер кредитних систем країн з ринковою економікою та їхню інтеграцію до світової фінансової системи; аналіз проблем та шляхів підвищення ефективності функціонування грошово-кредитних систем зарубіжних країн у сучасних умовах.</p>
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Центральний банк і грошово-кредитна політика
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	2 рік, 3 семестр
Анотація	<p>Навчальна дисципліна передбачає:</p> <ul style="list-style-type: none"> · з'ясувати основні поняття та категорії грошово-кредитної політики; · опрацювати теоретичну та методологічну сутність понять грошово-кредитна політика», «центральний банк», «грошова система», «рефінансування», «банківський нагляд»; · дослідити механізм функціонування грошової системи в ринковій економіці; · аналізувати закономірності грошово-кредитної політики центрального банку; · оцінювати грошово-кредитну політику, стан грошової бази, показники грошової маси; · аналізувати показники інфляції та методи боротьби з нею; · засвоїти роль, специфіку та практику використання грошово-кредитної політики центрального банку; · розраховувати основні показники, які б характеризували грошову, кредитну, валютну політику центрального банку; · аналізувати напрями діяльності банків та небанківських фінансових інститутів щодо грошово-кредитного обслуговування суб'єктів господарювання та населення.
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Фінансові системи зарубіжних країн
Статус	Вибіркова
Рік,	2 рік, 3 семестр

семестр	
Анотація	Ознайомлення студентів із побудовою фінансових систем зарубіжних країн, їх функціями та історією формування, з основними етапами, особливостями та проблемами розвитку. Вивчення дисципліни «Фінансові системи зарубіжних країн» сприятиме поглибленому засвоєнню сутності, функцій та ролі фінансів у ринковій економіці зарубіжних країн; дослідженню закономірностей розвитку фінансових систем у зарубіжних країнах; засвоєнню теоретичних основ державних та корпоративних фінансових відносин у зарубіжних країнах; підвищенню рівня фінансової освіченості студентської молоді.
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Фінансова політика
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	2 рік, 3 семестр
Анотація	<p>Метою вивчення дисципліни є засвоєння теоретичних знань та формування професійних компетентностей щодо формування й реалізації механізму фінансової політики в Україні.</p> <p>Завдання вивчення дисципліни «Фінансова політика» полягають у:</p> <ul style="list-style-type: none"> • оволодінні теоретичними та організаційними основами формування та реалізації фінансової політики в Україні; • поглибленому вивченні законодавчих актів, що регулюють проведення фінансової політики в Україні та усіх її складових; • набуття знань з питань організації та здійснення різних видів фінансової політики в Україні; • оволодіння навичками з питань фінансового планування та прогнозування, • вивченні порядку застосування інструментів монетарної макропруденційної фінансової політики в Україні; • формуванні у студентів системного розуміння взаємозв'язків складових фінансової політики на макро та мікрорівні; • набутті знань щодо визначення інструментів та підходів формування фінансової політики країни; • ознайомлення із фінансовою стратегією та фінансовою тактикою в країні.
Форми контролю	Залік

Предмет	Міжнародні фінансові організації
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	2 рік, 3 семестр
Анотація	Метою дисципліни «Міжнародні фінансові організації» є розкриття теоретичних і практичних основ еволюції глобальних фінансів, структури міжнародного перерозподілу фінансових ресурсів – світового фінансового ринку, функціонування світових фінансових центрів, міжнародного банківництва, міжнародних та регіональних фінансових організацій, міжнародних валютнофінансових операцій та регулювання міжнародних фінансових потоків.
Форми контролю	Залік

Предмет	Фінансова думка заходу
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	2 рік, 3 семестр
Анотація	Метою дисципліни є визначити роль і місце податків у системі ринкових відносин, організація й техніка оподаткування, діяльність і функції державних та місцевих податкових органів, методи їхньої роботи. Особлива увага приділяється висвітленню в податковій політиці провідних країн світу теоретичних досліджень західних економістів.
Форми контролю	Залік

Предмет	Маркетинг
Статус	Нормативна
Рік, семестр	2 рік, 4 семестр
Анотація	Формування у майбутніх менеджерів наукового світогляду та спеціальних знань з теорії, методології маркетингу, вироблення вмінь і навичок здійснення управлінських функцій на підприємстві на основі маркетингу для задоволення потреб споживачів та забезпечення ефективної діяльності підприємства.
Форми контролю	Залік

Предмет	Облік і оподаткування
Статус	Нормативна

Рік, семестр	2 рік, 4 семестр
Анотація	Оволодіння здобувачами вищої освіти професійними знаннями, спрямованими на організацію господарського обліку в системі менеджменту підприємства, вивчення теорії та практики організації господарського обліку на підприємствах підприємницької діяльності (сфері виробництва, комерційній, фінансовій, тощо). Завдання дисципліни: - вивчення організації господарського обліку на підприємстві; - формування знань і вмінь з організації господарського обліку та налагодження облікового, інформаційного та аналітичного процесів, орієнтованих на забезпечення управлінських рішень, організації роботи виконавців.
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Державні фінанси
Статус	Нормативна
Рік, семестр	2 рік, 4 семестр
Анотація	Узагальнення, ґрунтовне і доступне викладання надбань фінансової думки у теорії державних фінансів, навчальної та методичної літератури задля підготовки висококваліфікованих працівників, які глибоко розуміють функціонування державних фінансів та вплив держави на формування і використання централізованих і децентралізованих фондів державних ресурсів, здатні на практиці творчо застосовувати інструментарій управління фінансовими ресурсами держави.
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Міжнародні фінанси
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	2 рік, 4 семестр
Анотація	Дисципліна «Міжнародні фінанси» розглядає: основи функціонування міжнародних фінансів і світового фінансового ринку в умовах глобалізації; закономірності, структуру та принципи функціонування національної, регіональної і світової валютних систем; поняття і структуру валютного ринку, його види, функціональне призначення і учасників; валютний курс, чинники, що впливають на його зміну, основні поняття і терміни, пов'язані з цією категорією; види і характеристики валютних операцій; форми міжнародних розрахунків, їх особливості і чинники, що впливають на їх вибір; суть і функції, роль і види міжнародного кредиту; основи формування балансів міжнародних розрахунків; міжнародні валютні кредитні і фінансові організації, досвід їх функціонування.

Форми контролю	Екзамен
----------------	---------

Предмет	Фінанси домогосподарств
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	2 рік, 4 семестр
Анотація	Метою вивчення навчальної дисципліни є надання студентам теоретичних знань і практичних навичок з питань фінансової грамотності. Дисципліна орієнтує на пошук взаємозв'язків та взаємозалежностей між механізмами ухвалення особистих рішень у сфері фінансів та їх наслідками в повсякденному житті людини і держави. Основними цілями вивчення дисципліни є формування у майбутніх фахівців системи знань з організації та функціонування фінансів домогосподарств, набуття практичних навичок управління вхідними і вихідними фінансовими потоками домогосподарств, їх збалансування та оптимізації.
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Фінансова безпека і фінансові ризики
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	2 рік, 4 семестр
Анотація	Актуальність вивчення фінансової безпеки держави пов'язана з економічними проблемами України на сучасному етапі розвитку: зростанням зовнішнього та внутрішнього боргу країни, підвищенням рівня інфляції та рівня монетизації, збільшенням обсягів зобов'язань суб'єктів господарювання тощо. Нерозуміння місця і ролі фінансової безпеки підприємства призводить до неефективного використання наявних ресурсів і резервів. Звідси помилковими можуть виявитися управлінські рішення щодо адаптації підприємства до зовнішнього середовища, бути відсутньою чітка і продумана технологія поведінки в нестандартних ринкових умовах. Забезпечення національної економічної та фінансової безпеки неможливе без формування підходів до оцінювання їх стану. Дисципліна «Фінансова безпека та фінансові ризики» орієнтована на глибоке та ґрунтовне засвоєння студентами теоретичних та практичних аспектів фінансової безпеки, які повинні спонукати їх до розуміння, що саме фінансова безпека як головна складова економічної безпеки поєднує в собі відносини з управління фінансовими ресурсами та оптимізації їх використання, а також фінансові інструменти, що забезпечують стабільну й ефективну економічну діяльність .

Форми контролю	Екзамен
----------------	---------

Предмет	Фінансово-господарська діяльність суб'єктів господарювання та її оцінка
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	2 рік, 4 семестр
Анотація	Фінансово-господарська діяльність та її оцінка як навчальна дисципліна своєю метою ставить засвоєння знань студентами щодо системного оцінювання діяльності, виявлення внутрішніх резервів раціонального використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів суб'єктів господарювання.
Форми контролю	Залік

Предмет	Фінансове планування
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	2 рік, 4 семестр
Анотація	Мета вивчення дисципліни - набуття теоретичних знань, практичних навичок та оволодіння фаховими компетентностями з методології та методичного інструментарію організації фінансового планування та застосування його у професійній діяльності. Це необхідно майбутньому фахівцю, для об'єктивного оцінювання фінансового стану підприємства і розробляти план дій щодо оптимізації фінансової діяльності підприємства. Основними завданням вивчення дисципліни є засвоєння сутності та методологічних основ фінансового планування підприємства, оволодіння методикою планування потреби у фінансових ресурсах та джерелах їх забезпечення, засвоєння інструментів збалансованого управління грошовими потоками, прибутком, інвестиціями, активами; опанування технології розроблення операційних та фінансових бюджетів підприємства на плановий період.
Форми контролю	Залік

Предмет	Фінансова грамотність в бізнесі
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	2 рік, 4 семестр

Анотація	Формування у майбутніх бакалаврів за спеціальністю «Фінанси, банківська справа і страхування» теоретичних знань та вироблення практичних навиків щодо ефективного управління особистими фінансами підприємця (бізнесмена) у контексті підвищення рівня його фінансової грамотності.
Форми контролю	Залік

Предмет	Оцінка майна і бізнесу
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	2 рік, 4 семестр
Анотація	<p>Становлення цивілізованих ринкових відносин обумовлює необхідність освоєння питань оцінки бізнесу та нерухомості. Відкриття ринку землі розкриває нові можливості залучення інвестицій в українську економіку. У світовій практиці сформовані основні підходи до оцінки бізнесу. В Україні успішно функціонує первинний і вторинний ринки нерухомості, що вимагає навичок роботи з оцінки нерухомості. Виникнення фондового ринку, розвиток системи страхування, перехід комерційних банків до видачі кредитів під заставу нерухомості та бізнесу формує потребу в новій послугі - оцінці бізнесу, визначенні вартості нерухомості.</p> <p>Успішне оволодіння навичками оцінки майна і бізнесу є необхідною складовою становлення професійних економічних знань студентів.</p>
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Фінансова статистика
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	2 рік, 4 семестр
Анотація	<p>Формування теоретичних знань та практичних навичок методики використання статистичного інструментарію для оцінки економічних явищ і процесів у фінансовій системі. Вивчення дисципліни «Фінансова статистика» сприятиме поглибленому вивченню загальних положень та методів фінансової статистики, ознайомленню студентів з принципами побудови системи показників фінансової статистики, статистичними методами аналізу державного бюджету, платіжного балансу, інфляції, грошового обігу, банківської діяльності, страхової діяльності, фондової біржі, цінних паперів, формуванню навичок збору статистичної інформації про динаміку змін фінансової системи, здійсненні її систематизації та класифікації, формуванню здатності майбутнього фахівця застосовувати методи</p>

	обробки, узагальнення та аналізу інформації, творчо використовувати дані з окремих розділів фінансової системи, робити на їх основі узагальнення та висновки, приймати управлінські рішення.
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Ціноутворення у фінансовій сфері
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	2 рік, 4 семестр
Анотація	<p>Метою вивчення навчальної дисципліни є надання студентам теоретичних знань і практичних навичок з питань формування цін у фінансовій сфері.</p> <p>Основними цілями вивчення дисципліни є формування у майбутніх спеціалістів уявлення про економічні, політичні, соціальні та психологічні фактори формування ціни на ринку фінансових послуг, здійснення ефективної цінової політики установами фінансової сфери та надання практичних навичок в обґрунтуванні їх цінової політики, освоєнні техніки розрахунку різновидів цін</p>
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Behavioural finance
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	2 рік, 5 семестр
Анотація	<p>The goal of the course is the formation of in-depth professional knowledge and practical skills regarding the implementation of professional asset management activities on the financial market and at the enterprise level using behaviorist theories.</p> <p>This course is intended to complement other finance courses that are mainly based on the traditional paradigm which assumes that investors and managers are generally rational. Specifically, this course has three main objectives. First, we aim to examine how the insights of behavioural finance theories shed light on the behaviour of individual investors and finance professionals in investment decision-making and corporate financial decision-making. Second, we explore the possibility to improve investment performance and corporate performance by recognising the cognitive biases and applying appropriate 'debiasing' techniques. Finally, we investigate the implications of behavioural finance for the construction</p>

	of good financial market's and corporate governance mechanisms. The learning occurs primarily through reading and thinking about the papers or chapters of books recommended and discussion in class. Students are required to write a report. All students are expected to participate actively in class discussion.
Форми контролю	Залік

Предмет	Фінанси територіальних громад
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	2 рік, 5 семестр
Анотація	Визначено основні засади об'єднання територіальних громад в умовах децентралізації, особливості функціонування та стратегічного планування їх розвитку, формування та реалізації фінансової політики ОТГ, механізм формування доходів і видатків бюджетів ОТГ, порядок розрахунку фінансової спроможності об'єднаної територіальної громади та інструменти забезпечення її стабільного функціонування, розкрито ключові аспекти фандрайзингу та роль неурядових організацій у їх розвитку
Форми контролю	Залік

Предмет	Аналіз і управління фінансовими активами
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	2 рік, 5 семестр
Анотація	Метою курсу є формування глибоких фахових знань та практичних навичок щодо здійснення професійної діяльності з управління активами на фінансовому ринку. В результаті його вивчення студент повинен розуміти особливості управління різними видами фінансових активів; функції, обов'язки та сфери відповідальності професійних учасників фінансового ринку, що здійснюють управління активами; знати стратегії і методи прийняття управлінських рішень; володіти методичним інструментарієм оцінки фінансових інструментів та вміти формувати ефективний портфель фінансових інвестицій на основі оцінки ризику та доходності його складових; застосовувати знання законодавства у сфері регулювання професійної діяльності на фінансовому ринку, функціонування іпотечного ринку; вміти приймати обґрунтовані

	рішення на основі прогнозування та математичного моделювання при управлінні фінансовими активами.
Форми контролю	Залік

Предмет	Інвестування
Статус	Нормативна
Рік, семестр	3 рік, 5 семестр
Анотація	Формування у майбутніх фахівців фінансів, банківської справи та страхування знань щодо суті та механізму функціонування такої категорії, як інвестування; формування теоретичної та методологічної бази, необхідних для вільного володіння практикою використання інвестиційних інструментів; випрацювання вміння оцінювати та аналізувати інвестиційну політику, що проводиться в державі, оцінювати доцільність фінансових та реальних інвестицій; розробка концепцій інвестиційних проектів. Вивчення закономірностей і механізмів інвестиційних взаємовідносин держави, суб'єктів підприємницької діяльності та фізичних осіб; набуття вмінь використовувати ці закономірності в практиці інвестування, визначати заходи з використання інвестування як одного з дієвих важелів економічної політики держави.
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Фінанси підприємств
Статус	Нормативна
Рік, семестр	3 рік, 5 семестр
Анотація	Метою вивчення дисципліни є «Фінанси підприємств» є формування системи базових знань з теорії і практики: фінансових відносин суб'єктів господарювання, формування фінансових ресурсів, фінансового планування, організації фінансової діяльності підприємств. Цілі вивчення курсу «Фінанси підприємств» : здатність до самоорганізації і планування своєї діяльності в отриманні знань та умінь з бізнес-планування, оцінювання кон'юнктури ринків та результатів діяльності підприємницьких, торговельних і біржових структур з урахуванням ризиків; застосовувати знання й уміння щодо ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур з урахуванням ринкової кон'юнктури і діючих правових норм. Використовувати знання форм взаємодії суб'єктів з ринкових

	відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торгівельних та біржових структур. Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких, торговельних і біржових структур.
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Фінансовий ринок
Статус	Нормативна
Рік, семестр	3 рік, 5 семестр
Анотація	Формування у студентів системи глибоких теоретичних знань із питань функціонування фінансового ринку, його ролі в процесах накопичення капіталу, використання та оцінки його фінансових інструментів; комплексного розуміння системи взаємозв'язків на фінансовому ринку та ролі держави на ринку, вироблення практичних навичок використання здобутих знань у практичній діяльності, розвиток сучасного наукового мислення, формування інтересу до самостійної творчої роботи.
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Фінансова звітність
Статус	Нормативна
Рік, семестр	3 рік, 5 семестр
Анотація	Мета вивчення дисципліни – формування у студентів теоретичних знань та вироблення практичних навичок, пов'язаних із складанням, поданням та використанням звітності підприємства. Основними завданнями дисципліни є: ознайомити з принципами формування показників, порядком, строками подання та оприлюднення фінансової звітності; знати мету складання форм фінансової звітності та критерії визнання їх статей; оволодіти методикою складання форм фінансової звітності; знати структуру і зміст спрощеної фінансової звітності малого підприємства, статистичної та податкової звітності.
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Фінанси неприбуткових організацій
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	3 рік, 5 семестр
Анотація	Визначено теоретичні основи управління фінансами неприбуткових установ, організацій. Оцінено концептуальні аспекти управління фінансами неприбуткових установ, організацій та визначено сутності терміну, його об'єкти, суб'єкти, завдання, принципи, особливості та специфічні аспекти
Форми контролю	Залік

Предмет	Фінанси малого бізнесу
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	3 рік, 5 семестр
Анотація	Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у студентів системи теоретичних знань і практичних навичок з питань організації економічної діяльності суб'єктів малого бізнесу, їх фінансового забезпечення, використання загальної та спрощеної систем оподаткування, фінансування та кредитування в умовах державного регулювання
Форми контролю	Залік

Предмет	Фінанси зарубіжних корпорацій
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	3 рік, 5 семестр
Анотація	Метою дисципліни є формування у студентів системи знань про розвиток теорій фінансів корпорацій та їх практичне застосування. Основними завданнями вивчення дисципліни є: досягти розуміння студентами сутності фінансів акціонерного товариства в країнах з розвинутою ринковою економікою, визначити вплив факторів, оцінювати досягнуті результати, виявити резерви підвищення ефективності корпоративної діяльності. Основне завдання цієї дисципліни полягає у вивченні теоретичних основ і набутті практичних навичок у фінансовій політиці зарубіжних корпорацій; вивчення сутності, функції та управління фінансами зарубіжних корпорацій; вивчення законодавства про корпорації; ознайомитися зі структуру капіталу корпорації.
Форми контролю	Залік

Предмет	Фінансово-економічні розрахунки
Статус	Вибіркова

Рік, семестр	3 рік, 5 семестр
Анотація	Мета курсу – сформувати у здобувачів освіти компетенцій у галузі сучасних методів прикладної економіки, одержання знань з економіки підприємства, як однієї з економічних наук: зрозуміти зміст і завдання економічних підходів до організації управління витратами на підприємстві, організації та результативності господарювання на рівні первинної ланки суспільного виробництва.
Форми контролю	Залік

Предмет	Управлінський облік
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	3 рік, 5 семестр
Анотація	Метою вивчення навчальної дисципліни «Управлінський облік» є формування системи наукових знань з організації і методики управлінського обліку, його вдосконалення з урахуванням передового зарубіжного та вітчизняного досвіду. Основними завданнями вивчення дисципліни «Управлінський облік» є набуття вмій застосовувати відповідні методи та прийоми у процесі обліку витрат і калькулювання, планування (бюджетування) і контроль витрат, їх аналізу, з метою прийняття ефективних управлінських рішень на підприємствах різних форм власності для раціонального і економічного використання трудових, матеріальних, і фінансових ресурсів агропромислового комплексу
Форми контролю	Залік

Предмет	Фінанси соціальної сфери
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	3 рік, 5 семестр
Анотація	Предметом даної дисципліни є фінансові відносини, що виникають в процесі формування та використання фондів фінансових ресурсів для утримання установ соціальної сфери. В процесі вивчення дисципліни послідовно розглядаються: сутність, склад, функції та призначення соціальної сфери, теоретичні та організаційні основи соціально-побутової складової соціальної сфери, основи бюджетного та кошторисного фінансування установ соціальної сфери, основи фінансового забезпечення соціально-культурної сфери, а також зарубіжний досвід її функціонування.
Форми контролю	Залік

Предмет	Страховання
Статус	Нормативна
Рік, семестр	3 рік, 6 семестр
Анотація	Формування знань щодо страхового захисту майнових інтересів юридичних і фізичних осіб на випадок настання ризикових ситуацій, організації страхового ринку та страхових компаній; розуміння прояву закономірностей у сфері страхових взаємовідносин держави, недержавних суб'єктів підприємницької діяльності та населення; розкрити шляхи використання цих закономірностей у практиці; з'ясування ролі страхування у економічній розбудові суспільства; прищеплення студентам практичних навичок та уміння визначити сукупність заходів щодо ефективного страхового захисту; вивчення сутності й роль страхування, організацію та розвиток страхового ринку, державне регулювання страхової діяльності; набуття вмінь аналізувати ринок страхових послуг, оцінювати фінансову стійкість страхових компаній.
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Банківська система
Статус	Нормативна
Рік, семестр	3 рік, 6 семестр
Анотація	Предметом вивчення навчальної дисципліни є організація банківської діяльності, особливості проведення банківських операцій та регулювання діяльності банку. Програма навчальної дисципліни передбачає вивчення таких тем: організація банківської системи та формування банківських ресурсів, операції банків із формування ресурсної бази, операції банків із організації розрахунків і обслуговування платіжного обороту, касові операції банків і організація готівкового обігу, кредитні операції банків, операції з цінними паперами, з іноземною валютою, нетрадиційні операції банків та регулювання банківської діяльності.
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Податкова система
Статус	Нормативна
Рік, семестр	3 рік, 6 семестр

Анотація	Формування у студентів системи знань та цілісного уявлення про податкову систему країни, теоретичні основи побудови податкової системи України, її особливості, засвоєння принципів взаємодії її складових частин; навчити вільно орієнтуватися у податковому законодавстві й застосовувати отримані знання в практичній діяльності, формування вмінь розрахунку податків і обов'язкових платежів; порядку їх сплати юридичними і фізичними особами.
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Інвестиційне кредитування
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	3 рік, 6 семестр
Анотація	<p>Мета - формування у студентів системи глибоких теоретичних знань із інвестиційного кредитування, вироблення практичних навичок та використання здобутих знань у практичній діяльності, розвиток сучасного наукового мислення і формування інтересу до самостійної творчої роботи.</p> <p>Завдання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Зорієнтувати студента у розумінні сутності інвестиційного кредитування; 2) ознайомити студента із грошовими та кредитними взаємовідносинами; 3) Охарактеризувати місце і роль кредитних інституцій; 4) Навчити студента розглядати і характеризувати міжнародні економічні відносини з позиції взаємодії всіх країн світу в сфері економічного співробітництва, розвитку і переплетення торгівельних, виробничо-технологічних, фінансово-валютних зв'язків.
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Аналіз і фінансування інвестиційних проектів
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	3 рік, 6 семестр
Анотація	Дисципліна забезпечує вивчення теоретико-методологічних і практичних питань аналізу інвестиційних проектів та їх фінансового забезпечення, з'ясування засад організації інвестиційного аналізу суб'єктами господарської діяльності, ознайомлення з цілями та принципами аналізу інвестиційних проектів, оволодіння аналітичними навичками, інструментарієм, потрібними для проведення передпроектних заходів, оволодіння методичним інструментарієм оцінювання ефективності інвестування в умовах невизначеності і ризику,

	критеріями оцінки розвиткових проектів та аналізу ефективності інвестиційних проектів, управління ними та фінансування.
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Фінанси небанківських установ
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	3 рік, 6 семестр
Анотація	Формування у студентів системи глибоких теоретичних знань із питань діяльності небанківських фінансових установ, їх ролі в процесах накопичення капіталу, оцінки їх фінансових операцій, аналізу фінансового стану, вироблення практичних навичок використання здобутих знань у практичній діяльності, розвиток сучасного наукового мислення, формування інтересу до самостійної творчої діяльності. Програма дисципліни передбачає вивчення діяльності кредитних спілок, ломбардів, фінансових компаній, інвестиційних фондів, інвестиційних фірм, компаній з управління активами тощо.
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Управління витратами
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	3 рік, 6 семестр
Анотація	Набуття студентами системи теоретичних знань про закономірності формування витрат за видами, центрами відповідальності та носіями для мінімізації їх рівня та обґрунтування оптимальних господарських рішень, методології проведення аналізу їх величини та підготовка фахівців такого рівня кваліфікації в галузі фінансово-аналітичної діяльності, який повною мірою забезпечуватиме вирішення аналітичних завдань.
Форми контролю	Залік

Предмет	Державний фінансовий контроль
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	3 рік, 6 семестр

Анотація	Метою дисципліни є набуття студентами/ками теоретичних знань та практичних умінь здійснення фінансового контролю, що допоможе їм кваліфіковано здійснювати контроль за цільовим та ефективним використанням фінансових ресурсів на різних рівнях економічної системи. Зокрема, студенти та студентки зможуть: опанувати теоретичні основи державного фінансового контролю, розуміти його значення, задачі і тенденції розвитку у сучасних умовах і правові засади здійснення; засвоїти нормативно-правову базу, що регламентує діяльність органів державного фінансового контролю в Україні; вивчити зміст етапів і стадій основних контрольних заходів щодо різних суб'єктів, об'єктів і форм державного фінансового контролю; оволодіти навичками щодо обов'язкових елементів оформлення результатів проведення контрольних заходів, систематизації та узагальнення матеріалів контролю, складання робочої і підсумкової документації; сформулювати вміння об'єктивно оцінювати та аналізувати інформацію, отриману за результатами проведення контрольних заходів, готувати висновки та рекомендації для прийняття рішень за наслідками проведення цих заходів, здійснювати нагляд за їх виконанням при виявленні недоліків і порушень.
Форми контролю	Залік

Предмет	Платіжні системи
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	3 рік, 6 семестр
Анотація	Формування знань та професійних компетентностей студентів щодо теоретичних основ та практичних аспектів організації діяльності платіжних систем, платіжних інструментів, особливостей побудови та специфіки функціонування електронних платіжних систем.
Форми контролю	Залік

Предмет	Новітні технології у фінансах
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	3 рік, 6 семестр
Анотація	Метою курсу «Новітні технології у фінансах» є підготовка висококваліфікованих фахівців у сфері фінансів, банківської справи та страхування, які здатні розв'язувати складні прикладні завдання та вирішувати проблеми, що виникають на різних рівнях економічної системи, в умовах ризику та невизначеності. Ціль курсу «Новітні технології у фінансах» є засвоєння теоретичних і практичних знань з основ створення та функціонування

	інформаційних систем у підприємницькій (фінансовій) діяльності, їх використання для рішення прикладних задач спеціаліста, структури та етапів побудови інформаційних систем; визначення їх роль та місця у забезпеченні діяльності державних фінансових органів, а також загальнодержавних та міжнародних інформаційних економічних систем.
Форми контролю	Залік

Предмет	Новітні технології на фінансовому ринку
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	3 рік, 6 семестр
Анотація	<p>Курс «Новітні технології на фінансовому ринку» розроблено з метою надати учасникам навчального процесу необхідні знання для того, щоб сформувані у сфері фінансів, банківської справи та страхування систематизовані аналітичні й програмно-технічні уявлення, теоретичні знання та практичні уміння, які дозволять їм адекватно і ефективно використовувати одержані навички при роботі у різних сегментах фінансового ринку.</p> <p>Навчальна дисципліна «Новітні технології на фінансовому ринку» покликана забезпечити знання з основ сучасних стратегій, фінансових інструментів, інформаційних технологій фінансового ринку, їх практичне використання, знання стратегічних, аналітичних та програмно-технічних особливостей роботи професійних учасників, інвесторів та хеджерів на фінансовому ринку. Поряд із цим висвітлюються тенденції розвитку інформаційних технологій та регуляторного середовища функціонування фінансового ринку.</p>
Форми контролю	Залік

Предмет	Новітні технології в бюджетній сфері
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	3 рік, 6 семестр
Анотація	<p>Дисципліна «Новітні технології в бюджетній сфері» передбачає підготовку висококваліфікованих фахівців у сфері фінансів, банківської справи та страхування, які здатні розв'язувати складні прикладні завдання та вирішувати проблеми, що виникають на різних рівнях економічної системи, в умовах ризику та невизначеності. Метою курсу «Новітні технології в бюджетній сфері» ознайомити студентів із характеристикою автоматизованої обробки інформації, інформаційними системами в бюджетних установах, на підприємствах; виробити поглиблені практичні навички роботи з програмою Microsoft Excel.</p>

	Ціль курсу «Новітні технології в бюджетній сфері» є засвоєння теоретичних і практичних знань з основ створення та функціонування інформаційних систем у підприємницькій (фінансовій) діяльності, їх використання для рішення прикладних задач спеціаліста, структури та етапів побудови інформаційних систем; визначення їх роль та місця у забезпеченні діяльності державних фінансових органів, а також загальнодержавних та міжнародних інформаційних економічних систем.
Форми контролю	Залік

Предмет	The fundamentals of project activity / Основи проєктної діяльності
Статус	Нормативна
Рік, семестр	4 рік, 7 семестр
Анотація	Предметом навчальної дисципліни «Основи проєктної діяльності» є теоретико-методологічні та методичні основи проєктної діяльності держави, суб'єктів підприємницької діяльності, юридичних та фізичних осіб. Вивчення курсу забезпечить дослідження закономірностей і механізмів проєктно-інвестиційних взаємовідносин держави, суб'єктів підприємницької діяльності та фізичних осіб; набуття вмінь використовувати ці закономірності в практиці методики проєктування, визначати заходи з розробки та реалізації проєктів різних типів, застосування проєктного підходу як одного з дієвих важелів економічної політики держави, базових навиків проєктної діяльності та залучення проєктних коштів.
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Фінансовий аналіз
Статус	Нормативна
Рік, семестр	4 рік, 7 семестр
Анотація	Формування системи теоретичних знань з основ та методології проведення фінансового аналізу підприємств; вивчення теоретичних основ і методології фінансового аналізу підприємства; набуття вмінь і навичок фінансового аналізу, виявлення резервів підвищення ефективності виробництва та поліпшення фінансового стану підприємств.
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Бюджетна система
Статус	Нормативна

Рік, семестр	4 рік, 7 семестр
Анотація	<p>“Бюджетна система” є дисципліною яка сприяє підготовці фахівців у сфері фінансів. Студенти та студентки отримують теоретичні знання про процес формування та виконання бюджету і функціонування бюджетної системи країни загалом.</p> <p>Завдання дисципліни: вивчення економічної сутності бюджету; бюджетного устрою та бюджетної системи України; сучасної бюджетної політики та проблем взаємодії державного і місцевих бюджетів за допомогою міжбюджетних відносин.</p> <p>Здобуті при вивченні дисципліни знання можна застосувати у роботі фахівців-практиків у сфері бюджетної, податкової, казначейської систем України, роботі органів місцевого самоврядування та органах державної влади, в щоденній практичній діяльності усіх підприємств / установ / організацій різних форм власності.</p>
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Соціальне страхування
Статус	Нормативна
Рік, семестр	4 рік, 7 семестр
Анотація	<p>Соціальне страхування належить до особливої сфери соціальних відносин, які виникають між державою, юридичними та фізичними особами за сприяння спеціалізованих фінансових інститутів, а наявність ефективного забезпечення соціального захисту населення є однією з умов майбутньої інтеграції України в сучасну європейську систему соціального страхування.</p>
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Financial instruments
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	4 рік, 7 семестр
Анотація	<p>Метою вивчення дисципліни формування у студентів системи глибоких теоретичних знань щодо використання та оцінки фінансових інструментів, їх ролі в процесі перерозподілу капіталу, вироблення практичних навичок використання здобутих знань у практичній діяльності, розвиток сучасного наукового мислення, формування інтересу до самостійної творчої діяльності. Програма дисципліни передбачає вивчення економічної сутності та ролі фінансових інструментів, їх класифікацію, розгляд особливостей використання різних видів фінансових інструментів тощо.</p>

Форми контролю	Залік
----------------	-------

Предмет	Фінанси страхових організацій
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	4 рік, 7 семестр
Анотація	<p>Метою викладання навчальної дисципліни “Фінанси страхових організацій” є послідовне формування знань в галузі фінансів страхової діяльності, що дає студентам можливість використовувати їх у подальшій роботі за обраним фахом.</p> <p>Основними цілями (завданнями) вивчення дисципліни “Фінанси страхових організацій” є вивчення сутності фінансів страховиків; порядку формування та розміщення страхових резервів і прибутку страховиків; порядку оподаткування і методики оцінки фінансового стану страховиків; фінансового моніторингу результатів діяльності страховиків.</p>
Форми контролю	Залік

Предмет	Програмно-цільовий метод бюджетування
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	2 рік, 3 семестр
Анотація	<p>Метою вивчення навчальної дисципліни є надання студентам теоретичних знань і практичних навичок з питань формування бюджету за програмно-цільовим методом.</p> <p>Основними цілями вивчення дисципліни є формування у майбутніх спеціалістів знань, умінь та навичок щодо ефективного використання програмно-цільового методу у процесі розроблення та управління бюджетними програмами з метою формування бюджетної політики та надання практичних навиків в обґрунтуванні використання програмно-цільового методу планування.</p>
Форми контролю	Залік

Предмет	Банківський нагляд
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	4 рік, 7 семестр

Анотація	Мета вивчення дисципліни - формування у студентів системи глибоких теоретичних знань із питань нагляду за діяльністю банківських установ, вироблення практичних навичок використання здобутих знань у практичній діяльності, розвиток сучасного наукового мислення, формування інтересу до самостійної творчої діяльності. Програма дисципліни передбачає вивчення сутності та мети банківського нагляду, розгляд методів нагляду, особливостей оцінки діяльності банку тощо.
Форми контролю	Залік

Предмет	Податкове рахівництво
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	4 рік, 7 семестр
Анотація	Вивчення теоретичних та практичних основ порядку ведення податкового обліку, проведення податкових розрахунків та складання звітності є важливою складовою підготовки майбутніх фахівців. Формування теоретичних знань та практичних навичок з організації та управління в сфері податкового рахівництва; формування професійних навичок нарахування податків та податкового обліку.
Форми контролю	Залік

Предмет	Адміністрування податків
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	4 рік, 7 семестр
Анотація	<p>Метою вивчення дисципліни є засвоєння теоретичних знань та формування професійних компетентностей щодо сутності, принципи, методи та ефективність адміністрування податків і зборів в Україні.</p> <p>Цілями вивчення дисципліни є формування у студентів належного рівня знань про теоретичні аспекти податкового адміністрування, організацію адміністрування податків в Україні та застосування цих знань при виконання виробничих завдань. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - визначати випадки визначення податкових зобов'язань контролюючими органами; - визначати термін подання податкової звітності, сплати податкових зобов'язань та визначати строки позовної давнини; - узгоджувати і оскаржувати суми податкових зобов'язань; - взаємодіяти з суб'єктами інформаційних взаємовідносин в галузі оподаткування; - обліковувати різні категорії платників податку, об'єктів оподаткування та об'єктів, що пов'язані з оподаткуванням; - вести оперативний облік податкових платежів та податкових

	надходжень; - розраховувати суму пені за прострочення сплати податкових зобов'язань; - оформлювати податкову заставу майна боржника-платника податків; - адмініструвати повноту і своєчасність сплати всіх податків і зборів.
Форми контролю	Залік

Предмет	Біржова діяльність
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	4 рік, 7 семестр
Анотація	Мета вивчення курсу - формування у студентів системи глибоких теоретичних знань щодо біржової діяльності, вироблення практичних навичок використання здобутих знань у практичній діяльності, розвиток сучасного наукового мислення, формування інтересу до самостійної творчої діяльності. Програма дисципліни передбачає вивчення сутності та ролі бірж, еволюції біржової діяльності у світі та на українських землях, особливостей біржових товарів, основ організації бірж та брокерських фірм, специфіка проведення біржових торгів, технічного та фундаментального аналізу біржових цін, особливостей функціонування вітчизняних фондових та товарних бірж.
Форми контролю	Залік

Предмет	Фінансовий інжиніринг
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	4 рік, 7 семестр
Анотація	Метою вивчення курсу є формування у студента знань у галузі конструювання складних фінансових продуктів для управління ризиками, ліквідністю і прибутковістю, створення нових фінансових інструментів і формування практичних навичок з їх використання при ухваленні фінансових рішень Завданнями дисципліни є: виявлення змісту поняття фінансового інжинірингу, розгляд його основних цілей; вивчення основних продуктів фінансового інжинірингу; отримання уяви про практику створення фінансових інструментів для вирішення завдань інвестування і залучення коштів на борговому і пайових ринках. Предметом даної навчальної дисципліни є система фінансово-економічних відносин, які виникають у суб'єкта фінансового ринку в процесі його інвестиційної діяльності, а також пов'язаних з його комерційними операціями та операціями з управлінні ризиками, і які

	є наслідком змінення впровадження фінансових інновацій.
Форми контролю	Залік

Предмет	Валютні операції
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	4 рік, 7 семестр
Анотація	<p>Знання, одержані в результаті вивчення дисципліни, сприятимуть формуванню практичних компетенцій студентів щодо організаційних, фінансових і нормативно-правових засад функціонування валютних ринків та здійснення валютних операцій.</p> <p>Зокрема, студенти вивчають теоретичні основи здійснення валютних операцій; процес формування валютного курсу та чинники, які чинять на нього вплив; теоретичні, організаційні та нормативно-правові засади функціонування валютного механізму; порядок проведення конверсійних операцій: з негайною поставкою, форвардних та ф'ючерсних операцій; форми міжнародних валютних розрахунків; порядок здійснення валютно-обмінних операцій в Україні; вчать виконувати необхідні розрахунки для визначення курсу іноземних валют на основі їх співвідношення до іншої валюти (крос-курсів); визначати необхідні суми валюти, необхідні для виконання зовнішньоекономічних угод; визначати курси, за якими банки будуть продавати чи купувати ті чи інші валюти на основі крос-курсів цих валют; визначати форвардні курси на основі курсів спот та стандартних форвардних котирувань; обирати найбільш прийнятні форми міжнародних валютних розрахунків для виконання зовнішньоекономічних угод; визначати види валютних ризиків, притаманні для тієї чи іншої валютної операції.</p>
Форми контролю	Залік

Предмет	Аналіз банківської діяльності
Статус	Нормативна
Рік, семестр	4 рік, 8 семестр

Анотація	Знання та вміння, набуті при вивченні предмету можуть бути плідно використані у банківській діяльності; в процесі аналітичної діяльності; при здійсненні керівництва, в комунікаційному процесі в організації; при прийнятті управлінських рішень; при забезпеченні ефективної банківської діяльності. Ознайомлення з банківською діяльністю, процесом грошово-кредитних операцій, управлінням процесу нагляду; оцінкою діяльності банку дасть можливість досягти ефективних результатів в банківській діяльності.
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Страхові послуги
Статус	Нормативна
Рік, семестр	4 рік, 8 семестр
Анотація	Формування знань щодо змісту та організації роботи страховиків з приводу забезпечення потреб юридичних осіб і громадян у страхових послугах; ролі маркетингу в страховій діяльності; організації роботи страхових компаній щодо здійснення андеррайтингу та укладення договорів страхування; механізму надання страхових послуг з основних видів особового страхування, страхування майна і відповідальності; особливостей фінансової діяльності страховиків; основних чинників, котрі забезпечують фінансову надійність та платоспроможність страхової компанії.
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Казначейська справа
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	4 рік, 8 семестр
Анотація	Метою дисципліни є формування у студентів та студенток базових знань з теорії та практики організації й функціонування казначейства, його взаємодії з фінансовими службами держави, значення та ролі казначейства у системі державних та місцевих фінансів, у здійсненні економічної політики держави при управлінні державними та місцевими фінансами, вивчення основних напрямів, форм і методів регулювання діяльності органів Державної казначейської служби України. Завданням дисципліни є: всебічно підготувати здобувачів/чок вищої освіти із теоретичних питань функціонування казначейської служби (її необхідність, завдання й функції, принципи організації, основні поняття, категорії, терміни) і надати їм практичні навички та вміння

	для застосування знань в роботі.
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Фінансове планування діяльності бюджетних установ
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	4 рік, 8 семестр
Анотація	<p>Метою курсу «Фінансове планування діяльності бюджетних установ» є послідовне формування у студентів компетентностей в сфері вивчення принципів та механізмів щодо послідовного оволодіння методологією та методами формування базових знань сутності фінансового планування діяльності бюджетних установ і характеру їх впливу на суспільство та набуття навичок практичного застосування отриманих знань студентами у майбутній професії.</p> <p>Ціль курсу «Фінансове планування діяльності бюджетних установ» спрямована на підготовку спеціалістів нового покоління, які матимуть глибоку теоретичну й методологічну базу у сфері фінансового планування діяльності бюджетних установ, що дозволить здійснювати збалансування доходів і видатків на загальнодержавному та місцевих рівнях, визначення оптимального бюджетного фінансування.</p>
Форми контролю	Екзамен

Предмет	Гендерно-орієнтований підхід в бюджетному процесі
Статус	Вибіркова
Рік, семестр	4 рік, 8 семестр
Анотація	<p>Метою навчальної дисципліни є створення цілісного бачення у студентів та студенток щодо застосування гендерно орієнтованого підходу в бюджетному процесі, розкриття особливостей та практичних аспектів методики проведення гендерного аналізу бюджетних програм. Метою кожної з тем дисципліни є поглиблення розуміння студентами взаємозв'язків між бюджетними ресурсами, економічною політикою та гендерною рівністю.</p> <p>Завдання дисципліни: ознайомити студентів/ток із сутністю та складовими гендерної політики та сформувати у них основні уявлення про значення гендерної рівності в розвитку суспільства; розкрити зміст нормативно-правових документів, що регламентують забезпечення гендерної рівності в Україні; навчити проводити гендерний аналіз характеристик бюджетної програми, отримувачів/користувачів публічних послуг та їх надавачів, бюджетних коштів; та застосовувати гендерний підхід при розробці та затвердженні стратегічних та програмних документів; розкрити зміст</p>

	гендерних розривів щодо використання ресурсів бюджетів різних рівнів; навчити розробляти проекти управлінських рішень щодо зменшення гендерних розривів, усунення гендерної дискримінації, послаблення негативних чи посилення позитивних тенденцій у відповідній сфері/галузі з точки зору забезпечення гендерних потреб та задоволення гендерних інтересів. Навчити використовувати дані гендерної статистики для моніторингу та оцінювання результативності заходів публічного управління й ефективності виконання бюджетів.
Форми контролю	Екзамен

8. ФАХОВЕ СПРЯМУВАННЯ ТА КВАЛІФІКАЦІЙНІ ВИМОГИ ДО ФАХІВЦІВ

Бакалавр – це освітній ступінь, що здобувається на першому рівні вищої освіти та присуджується вищим навчальним закладом у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти освітньо-професійної програми, спеціальні уміння та знання, достатні для виконання завдань та обов'язків (робіт) певного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у певному виді діяльності.

Бакалавр за спеціальністю «Фінанси, банківська справа і страхування» здатний виконувати професійні функції за одним або кількома з видів економічної діяльності за «Національним класифікатором України “Класифікація видів економічної діяльності ДК 009:2010», із змінами, внесеними згідно з Наказом Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства N 306 (v0306915-20) від 24.02.2020:

К 64 Надання фінансових послуг, крім страхування та пенсійного забезпечення;

К 65 Страхування, перестрахування та недержавне пенсійне забезпечення, крім обов'язкового соціального страхування;

К 66 Допоміжна діяльність у сферах фінансових послуг і страхування;

L 68 Операції з нерухомим майном;

М 69.20 Діяльність у сфері бухгалтерського обліку й аудиту; консультування з питань оподаткування;

М 70 Діяльність головних управлінь (хед-офісів); консультування з питань керування;

М 73.20 Дослідження кон'юнктури ринку та виявлення громадської думки;

N 77 Оренда, прокат і лізинг;

N 82 Адміністративна та допоміжна офісна діяльність, інші допоміжні комерційні послуги;

О 84.1 Державне управління загального характеру; соціально-економічне управління;

О 84.3 Діяльність у сфері обов'язкового соціального страхування

Бакалавр за спеціальністю «Фінанси, банківська справа і страхування» здатний виконувати професійні роботи й обіймати первинні посади, перелік яких наведено в табл. 1 (за «Державним класифікатором професій ДК 003:2010»).

Назви інших первинних посад визначаються у варіативних компонентах ОКХ згідно з галузевими нормативними документами або штатними розкладами підприємств і установ певної галузі з урахуванням вимог до формулювання назв посад, передбачених чинними нормативними актами (табл. 1).

Бакалавр за спеціальністю «Фінанси, банківська справа і страхування» на первинних посадах самостійно виконує переважно стереотипні, частково діагностичні завдання, за усталеними алгоритмами здійснює економічні розрахунки, збирає, систематизує, нагромаджує первинну інформацію як для виконання закріплених за ним посадових обов'язків, так і для потреб структурного підрозділу, де він працює.

Таблиця 1

Професійні назви робіт, які здатний виконувати фахівець освітнього рівня «Бакалавр» спеціальності «Фінанси, банківська справа і страхування»

Код	Назва професійної групи	Професійна назва роботи (посада)
1231	Керівники фінансових, бухгалтерських, економічних, юридичних та адміністративних підрозділів та інші керівники	Головний економіст Головний касир Головний ревізор Директор з економіки Директор фінансовий Завідувач каси Керівник (директор, начальник та ін.) департаменту Начальник контрольно-ревізійного відділу Начальник лабораторії техніко-економічних досліджень Начальник планово-економічного бюро цеху Начальник планово-економічного відділу Начальник управління Начальник фінансового відділу
1238	Керівники проектів та програм	Керівник проектів та програм у сфері матеріального (нематеріального) виробництва
1461	Менеджери (управителі) у сфері грошового посередництва	Менеджер (управитель) із грошового посередництва
1462	Менеджери (управителі) у сфері фінансового лізингу	Менеджер (управитель) із фінансового лізингу
1463	Менеджери (управителі) у сфері надання кредитів	Менеджер (управитель) із надання кредитів
1465	Менеджери (управителі) у сфері страхування життя та заощаджень	Менеджер (управитель) із страхування
1466	Менеджери (управителі) у сфері пенсійного страхування	Менеджер (управитель) із пенсійного недержавного страхування

1467	Менеджери (управителі) в допоміжній діяльності у сфері фінансів	Менеджер (управитель) із допоміжної діяльності у сфері фінансів
1468	Менеджери (управителі) в допоміжній діяльності у сфері страхування	Менеджер (управитель) із допоміжної діяльності у сфері страхування
1469	Менеджери (управителі) в інших видах фінансового посередництва	Менеджер (управитель) із фінансового посередництва
1471	Менеджери (управителі) у сфері операцій з нерухомістю для третіх осіб	Менеджер (управитель) у сфері операцій з нерухомістю для третіх осіб
1472	Менеджери (управителі) у сфері аренди машин та устаткування	Менеджер (управитель) у сфері аренди машин та устаткування
1473	Менеджери (управителі) у сфері надання інформації	Менеджер (управитель) у сфері надання інформації
1474	Менеджери (управителі) у сфері досліджень та розробок	Менеджер (управитель) з питань регіонального розвитку
2413	Професіонали, зайняті роботою з цінними паперами	Молодший науковий співробітник (біржові операції) Науковий співробітник (біржові операції) Науковий співробітник-консультант (біржові операції) Професіонал з ведення реєстру власників іменних цінних паперів Професіонал з депозитарної діяльності Професіонал з корпоративного управління Професіонал з торгівлі цінними паперами Професіонал з управління активами Професіонал-організатор торгівлі на ринку цінних паперів
2413.1	Наукові співробітники (біржові операції)	Молодший науковий співробітник (біржові операції) Науковий співробітник (біржові операції) Науковий співробітник-консультант (біржові операції)

2413.2	Професіонали у сфері біржової діяльності	Професіонал з ведення реєстру власників іменних цінних паперів Професіонал з депозитарної діяльності Професіонал з корпоративного управління Професіонал з торгівлі цінними паперами Професіонал з управління активами Професіонал-організатор торгівлі на ринку цінних паперів
2414.1	Наукові співробітники (фінансово-економічна безпека підприємств, установ та організацій)	Молодший науковий співробітник (фінансово-економічна безпека підприємств, установ та організацій) Науковий співробітник (фінансово-економічна безпека підприємств, установ та організацій) Науковий співробітник-консультант (фінансово-економічна безпека підприємств, установ та організацій)
2414.2	Професіонали з фінансово-економічної безпеки	Аналітик з питань фінансово-економічної безпеки Професіонал з фінансово-економічної безпеки
2441.2	Економісти	Аналітик з інвестицій Аналітик з кредитування Економетрист Економіст Економіст з бухгалтерського обліку та аналізу господарської діяльності Економіст з договірних та претензійних робіт Економіст з матеріально-технічного забезпечення Економіст з міжнародної торгівлі Економіст з планування Економіст з податків і зборів Економіст з режимів газопостачання, обліку та контролю за витрачанням газу Економіст з фінансової роботи Економіст із ціноутворення Економіст обчислювального (інформаційно-обчислювального) центру Економічний радник Консультант з економічних питань Оглядач з економічних питань Член виконавчого органу акціонерного товариства Член правління акціонерного товариства Член ревізійної комісії Член спостережної (наглядової) ради

3411	Дилери (біржові торговці за свій рахунок) та брокери (посередники) із заставних та фінансових операцій	Брокер Дилер Маклер біржовий Фахівець з біржових операцій Фахівець з ведення реєстру власників іменних цінних паперів Фахівець з депозитарної діяльності Фахівець з корпоративного управління Фахівець з управління активами Фахівець з фінансово-економічної безпеки Фахівець-організатор торгівлі на ринку цінних паперів
3412	Страхові агенти	Агент страховий Страхувальник
3417	Оцінювачі та аукціоністи	Аукціоніст (ліцитатор) Експерт-консультант із страхування Оцінювач Оцінювач (експертна оцінка майна) Оцінювач-експерт
3419	Інші фахівці в галузі фінансів і торгівлі	Інспектор з організації інкасації та перевезення цінностей Інспектор кредитний Інспектор обмінного пункту
3429	Агенти з комерційних послуг та торговельні брокери	Торговельний брокер (маклер)
3441	Інспектори митної служби	Інспектор митний
3442	Інспектори податкової служби	Головний державний податковий інспектор Державний податковий інспектор Інспектор з контролю за цінами Ревізор-інспектор податковий
4122	Статистики-обліковці та конторські службовці, що займаються фінансовими операціями	Конторський (офісний) службовець (боргові зобов'язання) Конторський (офісний) службовець (застава та іпотека) Конторський (офісний) службовець (інвестиції) Конторський (офісний) службовець (кредит) Конторський (офісний) службовець (оцінка вартості) Конторський (офісний) службовець (статистика) Конторський (офісний) службовець (цінні папери)

421	Касири, касири в банках та білетери	Кредитор Касир (в банку) Контролер ощадного банку Обмінювач грошей Операціоніст (банк)
-----	-------------------------------------	--

Відповідно до первинних посад, які може займати випускник вищого навчального закладу, бакалавр з фінансів, банківської справи і страхування підготовлений виконувати функції: організаційну, обліково аналітичну, планову, контрольну і технологічну.

Для успішного виконання професійних обов'язків за обраною спеціальністю у процесі навчання у бакалавра повинні бути сформовані загальні та спеціальні компетентності (табл.2) та досягнуті програмні результати навчання (таблиця 3).

Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи та страхування або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.
Загальні компетентності	ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК03. Здатність планувати та управляти часом. ЗК04. Здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК05. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій. ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК09. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК10. Здатність працювати у команді. ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). ЗК12 Здатність працювати автономно. ЗК13. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК14. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

<p>Спеціальні (фахові) компетентності</p>	<p>СК01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.</p> <p>СК02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.</p> <p>СК03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).</p> <p>СК04. Здатність застосовувати економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.</p> <p>СК05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного, фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.</p> <p>СК06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p>СК07. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність.</p> <p>СК08. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p>СК09. Здатність здійснювати ефективні комунікації.</p> <p>СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.</p> <p>СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.</p>
<p>Програмні результати навчання</p>	
<p>Програмні результати навчання (ПРН)</p>	<p>ПРН01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.</p> <p>ПРН02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.</p> <p>ПРН03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.</p> <p>ПРН04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.</p> <p>ПРН05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).</p> <p>ПРН06. Застосовувати відповідні економіко-математичні методи та моделі для вирішення фінансових задач.</p> <p>ПРН07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p>ПРН08. Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи, сучасні фінансові технології та програмні продукти.</p> <p>ПРН09. Формувати і аналізувати фінансову звітність та правильно інтерпретувати отриману інформацію.</p> <p>ПРН10. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання економічних даних, збирати та аналізувати</p>

	<p>необхідну фінансову інформацію, розраховувати показники, що характеризують стан фінансових систем.</p> <p>ПРН11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p>ПРН12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.</p> <p>ПРН13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.</p> <p>ПРН14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.</p> <p>ПРН15. Спілкуватись в усній та письмовій формі іноземною мовою у професійній діяльності.</p> <p>ПРН16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.</p> <p>ПРН17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.</p> <p>ПРН18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.</p> <p>ПРН19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.</p> <p>ПРН20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.</p> <p>ПРН21. Розуміти вимоги до діяльності за спеціальністю, зумовлені необхідністю забезпечення сталого розвитку України, її зміцнення як демократичної, соціальної, правової держави.</p> <p>ПРН22. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, розуміти цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ПРН23. Визначати досягнення і ідентифікувати цінності суспільства на основі розуміння місця предметної області у загальній системі знань, використовувати різні види та форми рухової активності для ведення здорового способу життя.</p> <p>ПРН24. Демонструвати розуміння та використовувати у професійній діяльності законодавчі та нормативні документи з питань регламентації фінансової діяльності та фінансових відносин.</p> <p>ПРН25. Використовувати на практиці методи оцінки вартості суб'єктів бізнесу та фінансових ризиків окремих господарських та фінансових операцій як у національній економіці, так і на міжнародному рівні</p>
--	--

9. ГЛОСАРІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ З НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

Аваль – вексельне гарантування, за яким аваліст (особа, що його здійснює) бере на себе відповідальність перед кредитором за виконання зобов'язань векселедавцем щодо оплати цього векселя.

Авізо – доручення на зарахування або списання коштів за рахунками в банку. Розрізняють авізо кредитові (гроші зараховуються) і дебітові (гроші списуються).

Автоматична, або пасивна, фіскальна політика – така, що здійснюється за допомогою «вбудованих стабілізаторів» (податків та державних витрат, трансфертів). Необхідні зміни в рівні державних видатків і податків вводяться автоматично. Це автоматична, або вбудована, стабільність.

Акредитив – доручення банку про виплату певної суми коштів фізичній або юридичній особі при виконанні зазначених в акредитивному листі умов.

Акциз – вид непрямого податку на товари й послуги, включеного в ціну і сплачуваного за рахунок покупців. Розрізняють індивідуальні акцизи (за окремими видами і групами товарів) і універсальні (наприклад, податок на додану вартість). Акції підприємства – акції, що розповсюджуються серед інших підприємств та організацій, кооперативів, банків, добровільних товариств.

Акціонерне товариство – товариство, що є юридичною особою, капітал якого складається із внесків пайовиків – акціонерів і засновників. Форма організації виробництва на основі залучення грошових засобів шляхом продажу акцій. Існують закриті й відкриті акціонерні товариства.

Акціонерне товариство відкритого типу – капітал товариства формується за рахунок відкритого продажу акцій.

Акціонерне товариство закритого типу – акції розповсюджуються лише серед його засновників і не можуть бути продані стороннім особам без згоди інших акціонерів.

Акціонерний капітал – основний капітал акціонерного товариства,

розмір якого визначається його статутом. Формується за рахунок запозичених коштів та емісії (випуску) акцій.

Акція – цінний папір, що випускається акціонерним товариством і дає право його власникові, члену акціонерного товариства, брати участь у його управлінні й одержувати частку прибутку у вигляді дивіденду. Грошова сума, зазначена на акції, – номінальна вартість акції; ціна, за якою акція продається, – курс акцій. Розрізняють акції прості, привілейовані, іменні, на пред'явника, трудового колективу підприємств та ін.

Акція іменна – акція, на якій вказується її власник. Розповсюджується за допомогою відкритої підписки. Може бути простою та привілейованою.

Акція на пред'явника – акція, що засвідчує ім'я свого власника. Може бути простою або привілейованою.

Акція привілейована – акція, дивіденди якої фіксуються у вигляді твердого відсотка. Виплата дивідендів здійснюється в розмірі, зазначеному в акції, незалежно від обсягу одержаного товариством прибутку. Якщо прибуток відповідного року недостатній, виплата дивідендів здійснюється з резервного фонду. Ця акція не дає права голосу, її власник не має права брати участь в управлінні акціонерним товариством.

Акція проста – акція з нефіксованим дивідендом, розмір якого визначається на загальних зборах акціонерів після сплати фіксованого відсотка власникам привілейованих акцій.

Акція трудового колективу підприємства – акція, власником якої можуть бути робітники певного підприємства.

Амортизаційний фонд – грошові ресурси, що формуються за рахунок амортизаційних відрахувань і призначені для відтворення основних фондів. Величину амортизаційного фонду обчислюють множенням балансової вартості основних фондів на норму амортизації.

Амортизація – поступове перенесення вартості основних фондів на продукцію або послуги, що виробляються з їхньою допомогою; цільове накопичення коштів та їхнє подальше використання для відновлення зношених основних фондів.

Анулювання (скасування) державного боргу – повна відмова держави від зобов'язань за випущеними позиками (внутрішніми, зовнішніми або за всім державним боргом).

Аудит – незалежний фінансовий контроль, що здійснюється на комерційній основі аудиторами та аудиторськими фірмами. Це перевірка публічної бухгалтерської звітності, обліку, первинних документів та іншої інформації про фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання з метою визначення достовірності їхньої звітності, обліку, повноти і відповідності їхньому чинному законодавству.

Баланс – основний комплексний документ бухгалтерського обліку, що характеризує в грошовій формі склад і вартість основного й оборотного капіталу підприємства (актив) та джерело їх покриття (пасив).

Банк – кредитно-фінансова установа, яка здійснює фінансове

посередництво, залучаючи і нагромаджуючи вільні грошові кошти підприємств, організацій, установ.

Банківський кредит – основна форма кредиту, за якої банк надає клієнтові у тимчасове користування частину власного або залученого капіталу на умовах повернення зі сплатою банківського відсотка.

Банкрутство – поняття, що означає розорення, відмову підприємства платити за своїми борговими зобов'язаннями через відсутність коштів. Як правило, призводить до закриття або примусової ліквідації підприємства, розпродажу майна для погашення усіх боргів.

Бартер – обмін товарами на безгрошовій основі. Бартерна угода – безгрошовий, але оцінений і збалансований обмін товарами, оформлений угодою.

Безготівковий обіг – рух вартості без участі грошей готівкою.

Здійснюється за допомогою перерахунків у кредитних установах або зарахуванням взаємних вимог.

Безробіття – соціальне явище, за якого певна кількість працездатних людей не може знайти собі роботу.

Бізнес-план – програма діяльності підприємства, план конкретних заходів для досягнення конкретної мети його діяльності, спрямованої на отримання максимального прибутку шляхом виконання підприємницького проекту. Розробляється на основі маркетингових досліджень.

Біржа – організаційно оформлений, постійно діючий ринок, на якому здійснюють торгівлю цінними паперами, нерухомістю і гуртову торгівлю товарами. Відповідно до цього розрізняють фондову і товарну біржу.

Біржовий ринок – частина ринку цінних паперів, де здійснюються угоди, які укладаються на фондовій біржі. Охоплює насамперед вторинний ринок, хоча в окремих випадках і первинне розміщення цінних паперів може здійснюватись через фондову біржу.

Боргові фінансові інструменти – інструменти, що характеризують кредитні відносини між їх покупцем і продавцем, зобов'язують боржника погасити в передбачені терміни їхню номінальну вартість і сплатити додаткову винагороду у формі процента (якщо він не входить до складу номінальної вартості боргового фінансового інструменту, що погашається). Прикладом боргових фінансових інструментів є облігації, векселі, чеки тощо.

Бреттон-Вудська валютна система – система з новими (після системи золотого стандарту) умовами функціонування світового господарства та міжнародних економічних відносин.

Бюджет – короткостроковий план, у якому відображені джерела покриття витрат та напрями використання ресурсів. Як економічна категорія – сукупність економічних відносин з формування, розподілу та використання централізованого фонду грошових коштів держави.

Бюджетна класифікація – єдина міжнародна система функціонального групування доходів і видатків бюджету за однорідними ознаками; забезпечує можливість порівнювати дані різних бюджетів, дає

змогу визначитись щодо характеру регулюючих дій держави стосовно надходження дохідних джерел і напрямів використання одержаних коштів.

Бюджетна політика – комплекс юридичних, економічних, організаційних заходів під час складання бюджетів, регулювання бюджетного процесу, управління бюджетним дефіцитом, організації бюджетного контролю. Виявляється у формах і методах мобілізації бюджетних коштів та їх витрачання на різні потреби держави.

Бюджетна система – сукупність усіх бюджетів, які формуються і діють на території певної країни згідно з її бюджетним устроєм.

Бюджетна система України – сукупність усіх бюджетів, побудована з урахуванням економічних відносин, державного та адміністративно-територіальних устроїв і врегульована нормами права.

Бюджетне планування – послідовність заходів і дій зі складання,

розгляду і затвердження проекту бюджету, яка визначається Бюджетним кодексом України.

Бюджетне регулювання – перерозподіл фінансових ресурсів між бюджетами різних рівнів, спрямований на збалансування бюджетів, які входять до складу бюджетної системи.

Бюджетне фінансування – надання юридичним особам із державного бюджету фінансових ресурсів у вигляді безповоротних безплатних коштів та інвестицій на розвиток економіки, соціально-культурні заходи, оборону та інші громадські потреби. Має чіткий цільовий характер, перебуває під фінансовим контролем держави.

Бюджетний дефіцит – перевищення видатків над доходами бюджету.

Бюджетний процес – регламентований законом порядок складання, розгляду та затвердження бюджетів, їх виконання і контролю за їх виконанням, затвердження звітів про виконання бюджетів, що входять до бюджетної системи України.

Бюджетний профіцит – перевищення доходів над видатками бюджету.

Бюджетний устрій – організація і принципи побудови бюджетної системи, її структура і взаємозв'язок між бюджетами, які він об'єднує, у процесі забезпечення виконання єдиної загальнодержавної фінансово-бюджетної політики.

Бюджетні кредити – надання коштів з бюджету суб'єктам підприємницької діяльності на поворотній основі, що взагалі не властиве бюджетним відносинам. На відміну від банківських кредитів видаються на більш пільгових умовах та за нижчими процентними ставками.

Валовий дохід – загальна сума доходу від усіх видів діяльності, отримана протягом звітного періоду в грошовій, матеріальній або нематеріальній формах як на території України, так і за її межами.

Валовий прибуток – частина валового доходу підприємства, що залишається в нього після вирахування всіх обов'язкових витрат.

Валові витрати – витрати, здійснені платником податку на прибуток

протягом звітнього податкового періоду, які виключаються із суми скоригованого валового доходу для обчислення суми оподаткованого прибутку.

Валютна політика – сукупність економічних, юридичних та організаційних форм і методів у галузі валютних відносин, що здійснюються державою та міжнародними валютно-фінансовими організаціями. Регулювання курсу національної валюти здійснюється за допомогою валютних інтервенцій центрального банку, які впливають на попит і пропозицію національної валюти та іноземних валютних цінностей у країні.

Валютний курс – установлений Національним банком України курс грошової одиниці України до грошової одиниці іншої країни.

Валютний ринок – ринок, що обслуговує внутрішній та

міжнародний платіжний оборот за допомогою обміну однієї валюти на іншу у формі купівлі-продажу. Складова грошового ринку, де «зустрічаються» попит і пропозиція на валюту.

Вбудовані стабілізатори – будь-які заходи, що зумовлюють тенденцію до збільшення дефіциту державного бюджету в період економічного спаду або скорочення дефіциту бюджету в період економічного зростання та інфляції без спеціальних активних заходів з боку уряду та законодавчої влади.

Вексель – вид цінного папера, письмове боргове зобов'язання визначеної форми, яке наділяє його власника (векселеутримувача) безумовним правом вимагати з боржника (векселедавця) сплатити в певний термін зазначену суму грошей. Вирізняють простий і переказний (трата) векселі. Простий вексель виписує боржник, а переказний застосовується при кредитуванні зовнішньої торгівлі кредитором.

Венчурна фірма – комерційна науково-технічна організація (фірма), що спеціалізується на створенні та впровадженні у виробництво нових видів продукції, нової техніки і технології, використовуючи венчурний капітал.

Венчурне фінансування – забезпечення фінансовими ресурсами інноваційної діяльності, фінансування науково-технічних досліджень. Фінансування, пов'язане з підвищеним ризиком, оскільки кредит надається не під проценти, а під певну частку приросту капіталу чи під частку акціонерного капіталу майбутнього підприємства.

Витрати – зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками).

Витрати бюджету – кошти, передбачені в бюджеті на відповідний період. Вони включають витрати на фінансування економіки, соціально-культурних заходів (освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення), оборони країни, витрати з обслуговування державного внутрішнього боргу, витрати для надання фінансової допомоги регіонам тощо.

Видатки бюджету – кошти, які спрямовуються на здійснення програм, передбачених відповідним бюджетом, за винятком коштів на погашення основної суми боргу та повернення надмірно сплачених до бюджету сум.

Видатки місцевих бюджетів – економічні відносини, які виникають у зв'язку з фінансуванням власних і делегованих повноважень місцевих органів влади.

Видатки розвитку – витрати бюджетів на фінансування інвестиційної та інноваційної діяльності, зокрема фінансування капітальних вкладень виробничого і невиробничого призначення; фінансування структурної перебудови народного господарства; субвенції та інші видатки, пов'язані з розширеним відтворенням.

Використання прибутку – спрямування прибутку підприємства на

сплату податків, створення резервного фонду, виплату дивідендів, поповнення статутного фонду, фінансування витрат у процесі фінансово-господарської діяльності.

Виручка від реалізації – сума коштів, які надійшли на банківський рахунок або у касу підприємства від продажу товарів та надання послуг.

Відрахування, внески – обов’язкові збори з юридичних та фізичних осіб, яким притаманні ознаки цільового призначення.

Відсотки (проценти) – доходи, отримані від операцій з борговими вимогами і зобов’язаннями, зокрема векселями, облігаціями, бонами та іншими платіжними документами, включно з операціями з державними скарбничими зобов’язаннями, а також будь-якими доходами, отриманими платником податку від надання коштів та матеріальних цінностей у кредит та нарахування у вигляді премій чи вигащів або відсотків від суми заборгованості.

Відстрочка погашення позики (або усіх раніше випущених позик) – перенесення строків виплати заборгованості.

Власний капітал – частина в активах підприємства, що залишається після вирахування його зобов’язань.

Власні доходи – доходи, що мобілізуються місцевою владою самостійно на основі власних рішень і за рахунок джерел, визначених місцевим органом влади, до власних доходів належать місцеві податки і збори, доходи від майна, що належить місцевій владі, та від господарської діяльності комунальних підприємств, комунальні платежі, а також доходи за рахунок комунальних кредитів та позик.

Внутрішній державний борг – заборгованість держави всім утримувачам облігацій внутрішньої державної позики (ОВДП) та інших державних цінних паперів, тобто громадянам та підприємствам своєї країни, які є кредиторами держави.

Внутрішньогосподарський фінансовий контроль – контроль, здійснюваний на підприємствах бухгалтеріями та фінансовими відділами.

Вторинний ринок – частина ринку цінних паперів, де здійснюються операції перепродажу раніше випущених цінних паперів.

Вторинні фінансові інструменти, або деривативи, (фінансові інструменти другого порядку) – ті, що характеризують виключно цінні папери, які підтверджують право або зобов'язання їхнього власника купити чи продати первинні цінні папери, які обертаються, валюту, товари або нематеріальні активи на попередньо визначених умовах у майбутньому періоді. Використовуються для проведення спекулятивних фінансових операцій та страхування цінового ризику («хеджування»). Деривативи поділяють на фондові, валютні, страхові, товарні тощо. Основними видами деривативів є опціони, свопи, ф'ючерсні та форвардні контракти.

Гарантійне зобов'язання – форма забезпечення банківського кредиту. Зобов'язання видається гарантом кредиторів для забезпечення своєчасної сплати кредиту.

Головне завдання фінансової політики – забезпечення

відповідними ресурсами реалізації тієї чи іншої державної програми соціально-економічного розвитку.

Головні ознаки системи золотого стандарту – функціонування золота як грошей; фіксація золотого вмісту національних валют, безпосередня конвертованість їх у золото; наявність на цій основі фіксованих валютних курсів.

Господарська діяльність – діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.

Громадський фінансовий контроль – контроль, здійснюваний представниками громадських організацій на засадах добровільності та безоплатності.

Гроші – особливий товар, що стихійно виокремився з товарного світу й виконує роль загального еквівалента (початково – золото й срібло) під час обміну товарів. Обслуговуючи всі сфери економічної діяльності, гроші виконують такі функції: міри вартості, засобу обігу, засобів нагромадження і збереження, платежу, світових грошей.

Грошова система – форма організації грошовою обігу й емісії національних грошових знаків, що запроваджується державою. Держава визначає грошову одиницю, масштаб цін, види грошових знаків в обігу і порядок їхньої емісії, характер забезпечення грошей, форми безготівкового платіжного обігу, курси національної валюти щодо іноземних валют.

Грошовий обіг – рух грошей при виконанні ними своїх функцій за допомогою обігу готівки та безготівкових розрахунків.

Грошовий ринок – частина, структурний елемент національного ринку країни, де здійснюється купівля (продаж) грошей через купівлю-продаж боргових зобов'язань, інших цінних паперів.

Грошові кошти – гроші підприємства, які перебувають на його рахунках у банках, у касі підприємства й підзвітних осіб.

Грошові фонди – частина грошових коштів, які мають цільове спрямування.

Грошово-кредитна (монетарна) політика – комплекс дій та заходів держави у сфері грошового ринку, а також сукупність економічних методів, спрямованих на управління рухом кредитного капіталу. Дії грошово-кредитної політики спрямовані на регулювання грошового обороту, здійснюються державою через центральний банк. Вони охоплюють ринок грошей, ринок капіталів, ринок цінних паперів. НБУ здійснює грошово-кредитну політику з метою впливу на грошову масу в обігу, обсяги кредитування, темпи інфляції, стан платіжного балансу.

Гудвіл – комплекс заходів, спрямованих на збільшення прибутку підприємства без відповідного збільшення активних операцій, включаючи використання кращих управлінських рішень, домінуюче становище на ринку продукції (робіт, послуг), нових технологій тощо. Вартість гудвілу визначається різницею між ціною придбання і звичайною ціною

відповідних активів.

Дебітори – юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певну суму грошових коштів, їх еквівалентів або інших активів.

Дебіторська заборгованість – сума заборгованості підприємству (організації) з боку юридичних і фізичних осіб, що виникла тимчасово внаслідок відволікання коштів з обігу підприємства у зв'язку з поставкою товарів, виконання робіт або надання послуг.

Девальвація – зниження офіційного курсу національної валюти щодо валют інших країн.

Девізи – платіжні засоби в іноземній валюті, призначені для міжнародних розрахунків.

Депозити – це кошти або цінні папери, надані для зберігання в банках за домовленістю.

Депозитний сертифікат – письмове свідоцтво кредитної установи про депонування коштів, яке підтверджує право юридичної особи на одержання після закінчення зазначеного терміну суми депозиту і процентів за ним. Депозитні сертифікати бувають строкові (під певний договірний процент на певний термін) або до запитання, іменні та на пред'явника.

Державний борг – сума заборгованості держави перед кредиторами.

Державна власність – привласнення державою (як суб'єктом власності) засобів виробництва, робочої сили, частки національного доходу та інших об'єктів власності у різних сферах суспільного відтворення.

Державне споживання – видатки на утримання державного апарату: управлінського, правоохоронного, судового, армії. Формування доходів бюджету в цій частині є платою з боку суспільства державі за послуги, що надаються нею у сфері управління країною та забезпечення її обороноздатності й правопорядку. Державне споживання поділяється на військове та цивільне. Цивільне споживання пов'язане з потребами поточного утримання адміністративних будівель, шкіл, лікарень, наукових установ, тобто соціальної інфраструктури.

Державне фінансування – метод безповоротного надання

фінансових ресурсів суб'єктам господарювання за рахунок коштів бюджетних і позабюджетних фондів. За допомогою державного фінансування здійснюється цілеспрямований перерозподіл фінансових ресурсів між суб'єктами господарювання.

Державний бюджет – основний загальнодержавний фонд централізованих коштів. За допомогою бюджету держава концентрує певну частку валового внутрішнього продукту і централізовано розподіляє її на розвиток економіки, для потреб соціального захисту населення, утримання органів державної влади й управління, оборони країни. Державний бюджет на кожний фінансовий рік розглядається Верховною Радою України і затверджується як закон.

Державний кредит – грошові відносини, що виникають між державою і юридичними та фізичними особами у зв'язку з мобілізацією

тимчасово вільних коштів у розпорядження органів державної влади та їхнім використанням на фінансування державних витрат. Основними формами державного кредиту є позички і казначейські зобов'язання.

Державні видатки – сума коштів, що витрачається державою в процесі здійснення її фінансової діяльності. Відповідно до рівня розміщення їх поділяють на централізовані (з бюджету та фондів цільового призначення) і децентралізовані. За роллю в суспільному виробництві розрізняють поточні видатки і видатки розвитку.

Державні доходи – сума коштів, що мобілізується державою на забезпечення своєї діяльності. За рівнем розміщення поділяються на централізовані та децентралізовані. Централізовані концентруються в державному та місцевих бюджетах, позабюджетних фондах цільового призначення. Децентралізовані розміщуються на державних та муніципальних підприємствах. Частина їх централізується в бюджеті та фондах цільового призначення. За методами мобілізації державні доходи поділяють на податкові, неподаткові (надходження від державного майна й угідь та ін.), позикові. Основне призначення системи державних доходів – створення надійної фінансової бази для забезпечення фінансової діяльності держави.

Державні запозичення – основна форма державного кредиту, за якої держава виступає як позичальник. Державні запозичення характеризуються тим, що тимчасово вільні грошові кошти населення і суб'єктів господарювання залучаються до фінансування загальнодержавних потреб шляхом випуску і реалізації державних цінних паперів.

Державні інвестиції – інвестиції, що здійснюються державою у різних формах, основною з яких є фінансування капітальних вкладень. Виділення коштів може мати форму проектного фінансування конкретного інвестиційного проекту. Бюджетні інвестиції можуть спрямовуватися також на придбання частки акцій акціонерних товариств.

Державні позабюджетні цільові фонди – фонди, що мають строго цільове призначення. Використовуються для розширення соціальних послуг населенню, розвитку галузей інфраструктури, надання суспільної

допомоги непрацевдатним і малозабезпеченим громадянам. В Україні нині діють такі позабюджетні державні цільові фонди: Державний пенсійний фонд; Державний фонд соціального страхування з тимчасової втрати працевдатності; Державний фонд соціального страхування на випадок безробіття; Державний фонд соціального страхування від нещасних випадків.

Державні трансферти – цільове, безповоротне та безоплатне (нееквівалентне) виділення коштів з бюджету конкретним суб'єктам у вигляді державних субсидій, субвенцій і дотацій.

Державні фінанси – сукупність процесів розподілу та перерозподілу вартості ВВП, що виникають під час формування і використання централізованих фондів грошових коштів, призначених для фінансового забезпечення виконання державою покладених на неї функцій. Ланками

державних фінансів є: бюджет держави (зведений бюджет); позабюджетні фонди цільового призначення; державний кредит; фінанси державного сектору (державних та муніципальних підприємств). За рівнями поділяють на загальнодержавні та місцеві.

Дефіцит місцевого бюджету – величина перевищення видатків місцевого бюджету над його постійними доходами.

Дефлятор ВВП – один з індексів зростання цін, який використовується як показник реального ВВП, тобто в незмінних цінах.

Дефолт – визнання державою своєї неплатоспроможності.

Децентралізовані фінанси – фінанси підприємств та фінанси населення. До децентралізованих фінансів належать фінанси підприємств та установ недержавної форми власності. Фінанси підприємств та установ є базовою ланкою всієї фінансової системи, оскільки саме тут утворюється значна частина ВВП та національного доходу, яка є об'єктом розподілу через фінансові відносини.

Диверсифікація – наявність в інвестиційному портфелі різних видів цінних паперів з різним ступенем ризику – прибутковістю і ліквідністю. Мета диверсифікації – утримати ризик портфеля інвестицій у межах інвестиційної політики, яку провадить банк.

Дивіденди – доходи, отримані суб'єктами господарювання за корпоративним правом у вигляді частки прибутку юридичної особи; включаючи доходи, нараховані у вигляді процентів на акції або на внески до статутних фондів.

Дисконт – 1) різниця між сумою, зазначеною на векселі, і тією, що виплачується векселетримачеві; 2) процент, який беруть банки при обліку або купівлі векселів.

Дискреційна, або активна, фіскальна політика – свідоме маніпулювання податками та державними видатками з боку органів законодавчої та виконавчої влади з метою зміни реального обсягу національного виробництва та зайнятості, контролю над інфляцією, прискорення темпів економічного зростання. Є двох видів: стимулююча та стримуюча фіскальна політика.

Додатковий продукт – вартість, створювана безпосередніми виробниками понад вартість необхідного продукту.

Дотації – кошти, що видаються на покриття збитків підприємств, але у тому разі, коли такі збитки викликані не залежними від підприємств причинами.

Дотації вирівнювання, субвенції, субсидії – кошти, що виділяються у твердій сумі бюджетам нижчих рівнів при затвердженні державного бюджету, якщо закріплені та регулюючі доходи не покривають видатки місцевих бюджетів (головним чином обласних).

Дохід суб'єкта оподаткування – надходження у власність або на користь фізичної чи юридичної особи коштів у національній чи іноземній валюті; грошовий еквівалент надходжень у вигляді інших валютних цінностей, майна, послуг, майнових і немайнових прав; приріст їхньої

вартості, одержаний (нарахований, розподілений, набутий) від резидентів і нерезидентів.

Дохід у матеріальній формі – гроші, інші валютні цінності, грошовий еквівалент вартості майна, що має фізичні виміри та властивості, одержані суб'єктом оподаткування у власність.

Дохід у нематеріальній формі – грошовий еквівалент вартості послуг, майнових і немайнових прав, що не мають фізичних вимірів, одержаний суб'єктом оподаткування в користування або у власність.

Дочірнє підприємство – підприємство, яке перебуває під контролем материнського (холдингового) підприємства.

Еквіваленти грошових коштів – короткострокові високоліквідні фінансові інвестиції, які вільно конвертуються у певні суми грошових коштів і які характеризуються незначним ризиком зміни вартості.

Економічний стимул – економічні важелі, за допомогою яких вдається впливати на матеріальні інтереси суб'єктів господарювання. Вплив на матеріальні інтереси здійснюється за допомогою форм організації фінансів.

Експорт – продаж товарів іноземним суб'єктам господарської діяльності та вивезення товарів через митний кордон України, включаючи реекспорт товарів, крім передачі майна суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності, іноземному суб'єктові господарської діяльності за кордоном як натуральної частки участі у формуванні статутного капіталу при спільній господарській діяльності. При цьому термін «реекспорт» (реекспорт товарів) означає продаж іноземним суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності та вивезення за межі України товарів, раніше імпортованих на територію України.

Експорт капіталу – вивезення за межі України капіталу в будь-якій формі (валютних коштів, продукції, послуг, робіт, прав інтелектуальної власності та інших немайнових прав) з метою одержання прибутків від виробничої та інших форм господарської діяльності.

Елементи витрат – сукупність економічно однорідних витрат.

Емісійний дохід – грошові відносини між державою та фізичними і

юридичними особами, у процесі функціонування яких держава отримує дохід від емісії в обіг надлишків грошей, що призводить до їх наступного знецінення і скорочення реальних доходів населення.

Емісія – випуск в обіг грошей, акцій, облігацій та інших боргових зобов'язань.

Емітенти – суб'єкти фінансового ринку, які залучають необхідні фінансові ресурси за рахунок випуску (емісії) цінних паперів. На фінансовому ринку виступають виключно в ролі продавців цінних паперів із зобов'язанням виконувати всі вимоги, які випливають із умов їх випуску.

Ефект мультиплікатора – показник, який характеризує залежність між зміною інвестиційних витрат та рівнем обсягів виробництва й національного доходу.

Ефективна ставка відсотка – ставка відсотка, що визначається

діленням суми річного відсотка та дисконту (або різниці річного відсотка та премії) на середню величину собівартості інвестицій (або зобов'язання) та вартості їх погашення.

Загальнодержавні фінанси – фінанси, призначені для забезпечення потреб суспільства, які мають загальнонаціональний характер і відображають інтереси держави в цілому. Вони, з одного боку, формують фінансову базу вищих органів державної влади й управління, а з іншого – є інструментом впливу на соціально-економічний розвиток країни. Через загальнодержавні фінанси здійснюється територіальний перерозподіл ВВП з метою збалансованого розвитку окремих регіонів. За їхньою допомогою здійснюється також структурна політика, покликана забезпечити оптимальний галузевий розвиток країни.

Загальнообов'язкове державне пенсійне страхування – система прав, обов'язків і гарантій, що передбачає призначення, перерахунок і виплату пенсій, надання соціальних послуг застрахованим особам і членам їхніх родин із коштів Пенсійного фонду України, що формується за рахунок страхових внесків роботодавців і громадян на загальнообов'язкове державне пенсійне страхування, бюджетних та інших джерел, а також регулює порядок формування загальнообов'язкового накопичувального пенсійного фонду і виплат з його коштів пенсій або одноразових виплат.

Загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття – система прав, обов'язків і гарантій, яка передбачає матеріальне забезпечення на випадок безробіття з незалежних від застрахованих осіб обставин та надання соціальних послуг за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття.

Закон про Державний бюджет України – закон, що затверджує повноваження органів державної влади здійснювати виконання Державного бюджету України протягом бюджетного періоду.

Закріплені доходи – кошти, які за постійно чинними нормативними актами віднесені до бюджетів відповідних рівнів на невизначений час, у розмірі територіального надходження повністю або у твердо фіксованому

розмірі. Закріплені доходи утворюють основу дохідної бази кожного бюджету.

Застава – одна з форм забезпечення боргових зобов'язань, яка передбачає передачу кредиторів майнових чи інших цінностей позичальника. Предметом застави може бути як рухоме, так і нерухоме майно.

Застрахований – особа, яка бере участь в особистому страхуванні, об'єктом страхового захисту якого є життя, здоров'я і працездатність.

Затрати – сукупність виробничих виплат у готівковій і безготівковій формах у зв'язку з виробництвом продукції, наданням послуг, виконанням робіт та їхньою реалізацією.

Збиток – перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати.

Зведений бюджет – сукупність усіх видів бюджетів бюджетної системи, що становить суму показників усіх бюджетів, які входять до складу бюджетної системи. Не затверджується законодавчими органами влади, а використовується для аналізу, прогнозування, статистичних цілей, визначення засад державного регулювання економічного та соціального розвитку держави.

Звичайна відсоткова ставка на депозит – середня відсоткова ставка на день відкриття депозиту, але не вища, ніж середня відсоткова ставка за депозити, залучені протягом 30 календарних днів, що передували даті відкриття цього депозиту.

Звичайна відсоткова ставка на кредит – середня відсоткова ставка на день сплати відсотків за кредит, але не нижча, ніж середня відсоткова ставка за кредити, надані протягом 30 календарних днів, що передували даті надання цього кредиту.

Звичайна діяльність – будь-яка основна діяльність підприємства, а також операції, що її забезпечують або виникають унаслідок її проведення.

Звичайна ціна на продукцію – це ціна не менша, ніж середньозважена ціна реалізації аналогічної продукції за будь-якими іншими угодами з купівлі-продажу, укладеними з будь-якою третьою стороною протягом 30 календарних днів, що передували даті реалізації, за винятком того, коли ціни внутрішньої реалізації підлягають державному регулюванню згідно з порядком ціноутворення, встановленим законодавством. У разі, якщо визначити ціни за зазначеною процедурою неможливо, звичайною вважається ціна, яка дорівнює залишковій вартості матеріальних цінностей і нематеріальних активів, що перебувають на балансі платника податку, і номінальній вартості товарів, придбаних для проведення товарообмінних операцій.

Злиття підприємств – об'єднання підприємств (шляхом створення нової юридичної особи або приєднання підприємств до головного підприємства внаслідок якого власники (акціонери) підприємств, що об'єднуються, здійснюватимуть контроль над усіма чистими активами об'єднаних підприємств з метою подальшого спільного розподілу ризиків

та вигод від об'єднання. При цьому жодна із сторін не може бути визначена як покупець.

Зменшення корисності – втрата економічної вигоди в сумі перевищення залишкової вартості активу над сумою очікуваного відшкодування.

Зобов'язання – заборгованість підприємства, яка виникла внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, призведе до зменшення ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди.

Зовнішній державний борг – заборгованість держави іноземним кредиторам, тобто громадянам та організаціям інших країн.

Імпорт – закупівля в іноземних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності товарів та ввезення їх на територію України, включаючи закупівлю товарів, призначених для власного споживання, установами й

організаціями України, що перебувають за її межами.

Інвестиції – довгострокові вкладення коштів з метою утворення нових і модернізації діючих підприємств, освоєння новітніх технологій і нової техніки, збільшення виробництва й одержання прибутку.

Інвестиційна діяльність – сукупність операцій із придбання та продажу довгострокових (необоротних) активів, а також короткострокових (поточних) фінансових інвестицій, що не є еквівалентами грошових коштів.

Інвестиційна політика – політика, пов'язана з державними та приватними інвестиціями на розвиток тих галузей та окремих підприємств, що мають найважливіше значення і визначають науково-технічний прогрес. Держава має заохочувати вітчизняних та іноземних інвесторів шляхом надання їм різноманітних пільг (податкових, амортизаційних та ін.).

Інвестиційні фінансові операції – операції, пов'язані з переміщенням капіталу з метою його приросту.

Інвестиційні фонди – фінансові інститути, учасники ринку цінних паперів, що здійснюють емісію власних акцій та інвестицій у цінні папери інших емітентів, торгівлю цінними паперами та які володіють інвестиційними цінними паперами.

Інвестор – приватний підприємець, організація або держава, що здійснюють довготермінове вкладення капіталу в будь-яку справу чи підприємство з метою отримання прибутку.

Індивідуальні інвестори – окремі підприємства, фізичні особи.

Індосамент – переказний напис на цінному папері, векселі, чеку, коносаменту тощо, який засвідчує перехід прав за цим документом до іншої особи.

Ініціативний фінансовий контроль – контроль, здійснюваний за власним бажанням суб'єктів господарювання.

Інновація – нововведення, комплексний процес утворення, поширення і використання новітньої техніки і технології (нового практичного середовища) для задоволення людських запитів, що змінюються під впливом розвитку суспільства.

Іноземна валюта – грошова одиниця іноземних держав (банкноти, білети державної скарбниці, монети), монетарні метали, платіжні документи та інші цінні папери, виражені в іноземній валюті або монетарних металах.

Інституціональні інвестори – різноманітні фінансово-інвестиційні інститути.

Інфляція – кризовий стан грошової системи, зумовлений диспропорційним розвитком суспільного виробництва, що призводить до невідповідності попиту і пропозиції, до зростання цін на товари і послуги, монопольного стану деяких виробників, що дає їм змогу необґрунтовано підвищувати ціни на свою продукцію. Інфляція спричинює розлад грошової системи, створює фінансове напруження в країні, що врешті призводить до підвищення вартості життя, натуралізації процесів обміну,

послаблення зацікавленості працівників у результатах своєї праці. У цей час курс національної валюти падає. Вирізняють повзучу, галопуючу та гіперінфляцію.

Інформаційне забезпечення – сукупність різноманітної статистичної, економічної, комерційної, фінансової та іншої інформації, зокрема повідомлення про фінансову стійкість і платоспроможність партнерів та конкурентів, про ціни, курси, дивіденди на товарному, фондовому, валютному ринках.

Інфраструктура – комплекс галузей господарства, що обслуговує промислове (або будь-яке інше) виробництво, а також населення. Включає транспорт, зв'язок, торгівлю, матеріально-технічне забезпечення, науку, освіту, охорону здоров'я.

Інфраструктура фінансового ринку – система фінансово-кредитних інститутів, які функціонують на фінансовому ринку.

Іпотека – застава нерухомого майна (будівель, землі) для отримання в банку чи в інших фінансових установах довготермінового кредиту під заставну.

Іпотечний кредит – фінансовий кредит (позичка коштів на визначений строк та під визначені проценти з відстроченням їх погашення), який використовується для будівництва й реконструкції житлового приміщення, що перебуває або перебуватиме у приватній власності громадян, а також для фінансування поточних потреб громадян, що займаються підприємницькою діяльністю без створення юридичної особи, індивідуальною адвокатською і приватною діяльністю, із забезпеченням такого кредиту зазначеними житловими приміщеннями або іншими видами матеріальних цінностей, переданими у заставу (іпотеку) особі, що надає кредит.

Казначейські зобов'язання (векселі) – ті, що мають характер боргового зобов'язання, спрямованого тільки на покриття бюджетного дефіциту.

Капіталомісткість – показник, що характеризує відношення капітальних вкладень до приросту вартісного обсягу продукції

(національного чи валового доходу), одержаного внаслідок освоєння цих капіталовкладень.

Капітальне будівництво – процес створення й удосконалення основних фондів за допомогою будівництва нових, реконструкції, розширення, технічного переоснащення і модернізації діючих.

Капітальні витрати – видатки бюджету на фінансування інвестиційної та інноваційної діяльності держави.

Капітальні вкладення – витрати матеріальних, трудових і грошових ресурсів, спрямовані на вдосконалення та приріст основних фондів.

Кліринг – система безготівкових розрахунків за товари, цінні папери та послуги. Ґрунтується ні врахуванні взаємних вимог і зобов'язань.

Комерційна таємниця підприємства – це таємниця, пов'язана з виробництвом, технологічною особливістю, а також управлінням

фінансами й іншою діяльністю підприємства, розголос якої може нанести йому збитки.

Комерційний банк (акціонерний, кооперативний, приватний) – кредитна фінансова установа, що створюється для залучення коштів і розміщення їх від свого імені на умовах повернення та платності. Здійснює розрахункові операції за дорученням клієнтів, їхнє касове обслуговування, операції з валютою, дорогоцінними металами, цінними паперами та інші операції, дозволені законом. Від своєї діяльності одержує прибуток.

Комерційний кредит – будь-яка господарська операція суб'єкта підприємницької діяльності, що передбачає авансування (попередню оплату) продукції, робіт, послуг іншого суб'єкта підприємницької діяльності з відстроченням дати реалізації, якщо таке відстрочення є більшим, ніж звичайні строки поставки, або перевищує 30 календарних днів від дати здійснення авансового платежу. Не вважають комерційним кредитом форвардні та ф'ючерсні операції з продукцією сезонного виробництва або цінними паперами і валютними цінностями, а також операції з товарними і валютними опціонами, що передбачають перехід права власності на таку продукцію (цінні папери і валютні цінності) під час здійснення розрахунків за форвардним, ф'ючерсним або опціонним договорами.

Комерційний розрахунок – метод господарювання, що полягає у вимірі в грошовій формі витрат і результатів діяльності, зумовлює максимальне одержання прибутку при мінімальних витратах, обов'язкове одержання прибутку, достатнього для підтримання господарського рівня рентабельності.

Компанія – створюється на базі пайового капіталу об'єднаних підприємців і є юридичною особою. Серед них вирізняють акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю тощо.

Конверсія – переорієнтація підприємства на виробництво продукції принципово іншого характеру.

Конверсія державного боргу – зміна дохідності позик. Здійснюється у разі зміни ситуації на фінансовому ринку (наприклад, рівня облікової

ставки центрального банку) чи погіршення фінансового стану держави, коли вона не в змозі виплачувати передбачуваний дохід.

Конвертування валюти – обмін однієї валюти на іншу за поточним валютним курсом.

Конкурентоспроможність – здатність суб'єктів проводити свою діяльність в умовах ринкових відносин і одержувати при цьому прибуток, достатній для науково-технічного удосконалення виробництва, стимулювання робітників і випуску високоякісної продукції.

Конкуренція – елемент ринкового механізму, пов'язаний із формуванням господарських пропорцій на основі змагань підприємств, фірм за кращі й вигідніші умови вкладання капіталу, реалізації продукції, надання послуг.

Консалтинг – діяльність спеціальних компаній з надання

консультацій товаровиробником продавцям і покупцям з питань експертної, технічної та економічної діяльності підприємств, фірм, організацій, зокрема в зовнішньоекономічній сфері.

Консигнаційна операція – господарська операція суб'єкта підприємницької діяльності – консигнанта, що передбачає експорт матеріальних цінностей на склад іншого суб'єкта підприємницької діяльності – консигнатора з дорученням реалізувати зазначені матеріальні цінності на комісійних засадах.

Консолідація – зміна строків дії позик. Частіше за все проводиться у формі збільшення строків дії облігацій попередніх позик. В окремих випадках може застосовуватись і скорочення строків дії позик.

Контрольний пакет акцій – частка загальної вартості (кількості) акцій, що дає змогу їхнім власникам контролювати діяльність усього акціонерного товариства.

Концерн – об'єднання самостійних підприємств різних галузей, пов'язаних спільними розробками на засадах добровільної централізації функцій науково-технічного та виробничого розвитку, фінансування, патентно-лізингових угод, інвестування, зовнішньоекономічної та іншої діяльності.

Корпоративне право – право власності на частку (пай) у статутному фонді юридичної особи, створеної відповідно до законодавства про господарські товариства, включаючи право на управління та отримання відповідної частки прибутку такої юридичної особи.

Котирування – визначення ринкового курсу цінних паперів. Здійснюється на біржах спеціальними котирувальними комісіями.

Кошторис – основний документ, який визначає обсяг, цільове спрямування та щоквартальний розподіл коштів, спрямованих із бюджету на утримання установ. Усі установи, які фінансуються в кошторисному порядку, належать до бюджетних.

Кошторисне фінансування – означає виділення коштів з бюджету на основі спеціального планового документа – кошторису. Охоплює такі напрями видатків, як соціальна сфера, соціальне забезпечення,

фундаментальні дослідження, оборона, управління. З погляду бюджетних установ є формою цільового, безповоротного і безоплатного фінансування.

Кредитна лінія – надання банком у майбутньому позичальникові кредитів у розмірах, що не перевищують обумовлені раніше певні максимальні величини без будь-яких спеціальних переговорів і укладання угод.

Кредитна операція – господарська операція суб'єкта підприємницької діяльності, що передбачає надання права на купівлю матеріальних цінностей і нематеріальних активів із відстроченням платежу, а також на позичку коштів із відстроченням їхнього погашення. Кредитні операції здійснюються у вигляді товарного, комерційного і фінансового кредити.

Кредитний ринок – складова ринку позичкових капіталів, що

охоплює ту частину фінансового ринку, яка функціонує на основі укладення кредитних угод. Має договірний характер.

Кредитні ресурси – кошти, залучені шляхом державних та місцевих позик під певні державні зобов'язання – облігації.

Кредитори – суб'єкти фінансового ринку, які надають позичку в тимчасове користування під певний процент.

Кредиторська заборгованість – заборгованість, що виникла при розрахунках з постачальниками, тимчасове використання в грошовому обігу підприємства коштів кредитора.

Кредитування – одна з форм фінансового забезпечення відтворювальних витрат, при яких витрати суб'єкта господарювання покриваються за рахунок банківських кредитів на загадах платності, строковості й повернення.

Кругообіг коштів підприємства – планомірний рух коштів підприємства у процесі господарської діяльності, результатом якого є створення нової споживчої вартості та зростання вартості.

Купон – відрізний талон цінного папера (акції, облігації), який дає право його власникові одержати в обумовлений строк певний доход у вигляді процентів аби дивідендів.

Курс акцій, облігацій та інших цінних паперів – ціна акцій, інших цінних паперів на фондовій біржі. Курс прямо пропорційний розмірам дивідендів і процентів та пропорційний величині позикового процента.

Лізинг – спосіб фінансування інвестицій, заснований на довгостроковій оренді майна при збереженні права власності за орендодавцем; середньо- і довгострокова оренда машин, обладнання і транспортних засобів.

Ліквідність активів – величина, обернена часові, необхідному для перетворення їх у гроші. Чим менше часу знадобиться для перетворення активів у гроші, тим вони ліквідніші.

Ліквідність балансу підприємства – міра покриття зобов'язань підприємства його активами, строк перетворення яких у гроші відповідає строку погашення зобов'язань.

Ліквідність підприємства – здатність суб'єкта господарювання в будь-який момент здійснити необхідні витрати.

Ліміт капітальних вкладень – граничний розмір капітальних вкладень для запланованого введення в дію потужностей, підприємств, об'єктів або для створення нормативного наробку капітального будівництва.

Ліміт кредитування – гранична сума видачі кредиту або залишків заборгованості в плановому періоді.

Ліцензія – спеціальний дозвіл юридичній особі уповноваженим на це державним органом здійснювати конкретні, обумовлені законом, господарські операції, включаючи зовнішньоекономічні.

Маркетинг – комплексна система управління діяльністю підприємства з розробки, виробництва, збуту продукції або надання послуг

на основі вивчення ринку й активного впливу на споживчі потреби з метою одержання прибутку.

Материнське (холдингове) підприємство – підприємство, яке здійснює контроль дочірніх підприємств.

Медичне страхування – форма соціального захисту населення щодо охорони здоров'я, пов'язана з компенсацією витрат громадян на медичне обслуговування.

Метод ефективної ставки відсотка – метод нарахування амортизації дисконту або премії, за яким сума амортизації визначається як різниця між доходами за фіксованою ставкою відсотка і добутокм ефективної ставки та амортизованої вартості на початок періоду, за який нараховується відсоток.

Метод участі в капіталі – метод обліку інвестицій, згідно з яким балансова вартість інвестицій відповідно збільшується або зменшується на суму збільшення або зменшення частки інвестора у власному капіталі об'єкта інвестування.

Митна вартість – ціна, яка фактично сплачена або підлягає сплаті за товари чи інші предмети, що підлягають оподаткуванню митом на час перетину митного кордону держави.

Мито – непрямий податок, що стягується з товарів, транспортних засобів, інших предметів, які переміщуються через кордон країн.

Міжбанківський ринок – ринок, на якому залучаються та розміщуються міжбанківські кредити, у тому числі кредити НБУ та комерційних банків.

Міжбюджетні трансферти – кошти, які безоплатно і безповоротно передаються з одного бюджету до іншого.

Міжнародна фінансова політика – сукупність заходів і рекомендацій у галузі міжнародних фінансів.

Міжнародне фінансове право – система юридичних принципів і норм, які регулюють міжнародні фінансові відносини.

Міжнародний грошовий ринок – короткостроковий ринок, на якому фінансові посередники (банки) зводять між собою кредиторів і

позичальників.

Міжнародні фінанси – підсистема міжнародної економіки, яка відображає економічні відносини, пов'язані з міжнародним рухом грошових коштів.

Місцеві бюджети – фінансова база місцевих органів влади та управління. Забезпечують регіональні потреби у фінансових ресурсах та доходах, їх внутрішньо-територіальний перерозподіл. Мають повну самостійність, власні та закріплені дохідні джерела і право визначення напрямів їх використання.

Місцеві запозичення – операції, пов'язані з отриманням коштів на умовах повернення, платності та строковості, в результаті яких виникають зобов'язання перед бюджетом, та операції, пов'язані з поверненням цих коштів до бюджету.

Місцеві фінанси – фінансова база місцевих органів влади та управління. Забезпечують регіональні потреби у фінансових ресурсах та доходах, їх внутрішньо-територіальний перерозподіл. Основне призначення – забезпечення відносної фінансової незалежності й автономності регіональних адміністративних формувань (областей, регіонів) та поселень.

Монетарні метали – золото і метали іридієво-платинової групи в будь-якому вигляді та стані, за винятком ювелірних, промислових і побутових виробів із цих металів та їхнього брухту.

Монетарні статті – статті балансу про грошові кошти, а також про такі активи й зобов'язання, які будуть отримані або сплачені у фіксованій (або визначеній) сумі грошей або їх еквівалентів.

Монетизований борг – борг, що складається з боргів держави комерційним банкам як основним утримувачам державних цінних паперів та фіксується у балансах банків, у зв'язку з чим аналіз його динаміки перебуває під пильним контролем.

Моральна шкода – шкода, заподіяна особистим немайновим правам суб'єкта оподаткування, яка призвела або може призвести до збитків, що мають матеріальне вираження.

Надзвичайна подія – подія або операція, яка відрізняється від звичайної діяльності підприємства, та не очікується, що вона повторюватиметься періодично або в кожному наступному звітному періоді.

Наступний фінансовий контроль – контроль, здійснюваний на завершальній стадії виконання планового завдання. Мета – контроль за фінансовими результатами, порівняння фактичних і планових показників фінансової діяльності, оцінка ефективності проведеної роботи. Цей вид контролю є базою для попереднього контролю майбутнього періоду. Таким чином, є тісний взаємозв'язок між попереднім, поточним та наступним фінансовим контролем.

Національні валюта – грошова одиниця України – банкноти, білети державної скарбниці, монети, платіжні документи та інші цінні папери,

виражені в грошовій одиниці України.

Негативний гудвіл – перевищення вартості частки покупця у справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів і зобов'язань над вартістю їх придбання на дату купівлі.

Негрошові операції – операції, які не потребують використання грошових коштів та їх еквівалентів.

Нематеріальні активи – немонетарний актив, який не має матеріальної форми, може бути ідентифікований та утримується підприємством з метою використання протягом періоду більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи надання в оренду іншим особам.

Немонетарні активи – усі активи, крім грошових коштів, їх

еквівалентів та дебіторської заборгованості у фіксованій (або визначеній) сумі грошей.

Немонетарні статті – статті інші, ніж монетарні статті балансу.

Немонетизований борг – борг, що складається з не виконаних державою фінансових зобов'язань перед населенням за соціальними виплатами, передбачених чинним законодавством (заборгованість з виплати пенсій, стипендій, допомог, заробітної плати та ін.) та із заборгованості за господарськими відносинами з реальним сектором економіки (заборгованість за державними замовленнями, з надання послуг державними установами та ін.).

Неоплачений капітал – сума заборгованості власників (засновників) за внесками до статутного капіталу.

Непрямі податки – податки, які включаються до ціни товарів (робіт, послуг). Платниками цих податків є покупці відповідних товарів (робіт, послуг), а їх платниками до бюджету – суб'єкти підприємницької діяльності.

Нерезиденти – юридичні особи та суб'єкти підприємницької діяльності, що не мають статусу юридичної особи України, із місцезнаходженням за межами України, які створені та діють відповідно до законодавства іноземної держави.

Нерозподілений прибуток – частка прибутку підприємства, отримана в результаті діяльності в попередні періоди, яка не була спрямована на виплату дивідендів власникам підприємства чи поповнення складових власного капіталу підприємства.

Нормативне забезпечення – інструкції, нормативи, норми, тарифні ставки, методичні вказівки, ліміти та резерви.

Об'єкти фінансових операцій – різноманітні фінансові активи, до яких належать національні гроші, іноземна валюта, цінні папери, дорогоцінні метали, нерухомість.

Обігові кошти – кошти, авансові оборотні фонди підприємства і фонди обігу. Обігові кошти у сфері виробництва складають його активи: сировина, матеріали, паливо, тара, незавершене виробництво, витрати

майбутніх періодів тощо; оборотні фонди – товари на складі і в реалізації, грошові кошти в розрахунках, у касі підприємства, на рахунках у банку, інших рахунках.

Облігація – цінний папір, що приносить дохід у вигляді процента. Випускається державними органами для покриття бюджетного дефіциту і акціонерними товариствами з метою мобілізації капіталу. На відміну від акцій, на облігаціях визначається термін їхнього погашення.

Облікова політика – сукупність принципів, методів та процедур, які використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності.

Обліковий прибуток (збиток) – сума прибутку (збитку) до оподаткування, визначена в бухгалтерському обліку і відображена у Звіті про фінансові результати за звітний період.

Обліковий ринок – ринок, на якому під час укладання угод в обігу перебувають високоліквідні активи (векселі, чеки, депозитні сертифікати).

Обмін за регресивним співвідношенням (облігацій попередніх позик на одну нову зі знижувальним коефіцієнтом) – обмін з метою скорочення державного боргу.

Обов'язковий фінансовий контроль – контроль, здійснюваний згідно з вимогами нормативних актів і рішень відповідних органів державного контролю.

Обслуговування державного боргу – комплекс заходів держави з розміщення облігацій та інших цінних паперів, погашення позик, виплати відсотків за ними, а також уточнення і зміни умов погашення раніше випущених позик і визначення умов і порядку здійснення нових державних запозичень.

Окупність капітальних вкладень – показник ефективності капітальних вкладень, що визначається як відношення капітальних вкладень до економічного ефекту, одержаного від їхнього використання в процесі виробництва.

Оперативна оренда (лізинг) – господарська операція суб'єкта підприємницької діяльності, що передбачає передачу орендареві права користування матеріальними цінностями, які належать орендодавцю, на строк, не більший, ніж строк їхньої повної амортизації, з обов'язковим поверненням таких матеріальних цінностей орендодавцю. При цьому право власності на орендовані цінності залишається у орендодавця протягом усього строку оренди.

Оперативне управління – управління майном підприємства, що його фінансує власник.

Оперативне управління фінансами – комплекс заходів, які розробляють на основі оперативного аналізу фінансової ситуації фінансового планування, контролю та регулювання, складання та виконання фінансових планів. Головна функція апарату фінансової системи: Міністерства фінансів України, фінансових управлінь (відділів), міністерств, відомств, місцевих Рад, фінансових служб підприємств та

організацій.

Операції з капіталом – операції, що спрямовуються на управління ним в умовах ризику та невизначеності економічної кон'юнктури.

Тут переважають страхові операції, включаючи хеджування, операції застави, в тому числі іпотеку.

Операції з переказу грошей – операції, що охоплюють усі форми та види розрахунків (операції з обміну «гроші – товар») та трансфери (рух грошей в одному напрямі).

Операційна діяльність – основна діяльність підприємств, а також інші види діяльності, які не є інвестиційною та фінансовою діяльністю.

Операційний ліверидж – регулювання постійних витрат для збільшення прибутку фірми.

Операційний цикл – проміжок часу між придбанням запасів для

здійснення діяльності та отримання коштів від реалізації виробленої з них продукції або товарів та послуг.

Операція в іноземній валюті – господарська операція, вартість якої визначена в іноземній валюті або яка потребує розрахунків в іноземній валюті.

Оплата праці – форма грошової або натуральної винагороди робітникам.

Оподатковуваний прибуток – прибуток, що визначається для розрахунку податку на прибуток способом виключення із суми скоригованого валового доходу валових витрат платника податку та суми нарахованих ним амортизаційних відрахувань.

Оприлюднення звітності – офіційне подання бухгалтерської звітності до органів Державної податкової адміністрації України, Національного банку України, Фонду державного майна, Антимонопольного комітету, Комітету в справах нагляду за страховою діяльністю та інших установ і організацій, уповноважених відповідно до чинних законодавчих актів України для отримання бухгалтерської звітності (балансів) від суб'єктів господарювання, а також офіційна публікація в засобах масової інформації звітів про фінансовий стан та баланси підприємств, якщо це передбачено законодавством.

Оптова (гуртова) ціна – оптова ціна підприємства або ціна товаровиробника, за якого товари реалізуються іншим підприємствам та організаціям, а також населенню. Гуртова ціна, як правило, нижча від роздрібної.

Опціон – право купувати або продавати акції за фіксованою ціною протягом встановленого строку.

Організація фінансів підприємств – методи, форми і способи формування та використання фінансових ресурсів, а також контроль за їхнім кругообігом з метою досягнення визначених підприємством цілей.

Оренда – угода, за якою орендар набуває права користування необоротними активами за плату протягом погодженого з орендодавцем строку.

Орендна операція – операція суб'єкта оподаткування – орендодавця, що передбачає надання і передачу права користування матеріальними цінностями іншій юридичній чи фізичній особі – орендарю на платній основі та на визначений термін, що не може бути більшим, ніж термін повної амортизації орендованих, наданих у лізинг матеріальних цінностей.

Основна діяльність – операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг), що є головною метою створення підприємства і забезпечують основну частку його доходу.

Основна діяльність підприємства – операції, пов'язані з виробництвом або реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг).

Основна мета фінансової політики – оптимальний розподіл ВВП між галузями народного господарства, соціальними групами населення,

територіями. На цій основі мають забезпечуватися стійке зростання економіки, удосконалення її структури, поліпшення добробуту населення.

Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання в процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких більше одного року (або операційного циклу, якщо він довший за рік).

Пайові фінансові інструменти – інструменти, що підтверджують право їхнього власника на частку (пай у статутному фонді їх емітента) і на отримання відповідного доходу (у формі дивіденду, процента тощо). Як правило, цінні папери відповідних видів (акції, інвестиційні сертифікати тощо).

Пенсія – гарантована щомісячна грошова виплата громадянам у старості, на випадок повної або часткової непрацездатності, втрати годувальника, а також у зв'язку з досягненням законодавчо встановленого стажу роботи у сферах трудової діяльності.

Первинний ринок – частина ринку цінних паперів, де здійснюється первинний випуск цінних паперів в обіг на основі оголошення про емісію.

Первинні фінансові інструменти (фінансові інструменти першого порядку) – такі, що характеризуються їх випуском в обіг первинним емітентом і підтверджують прямі майнові права або відносини кредиту (акції, облигації, чеки, векселі тощо).

Переказний вексель (тратта) – письмовий наказ однієї особи (векселеутримувача) іншій (платникові) про виплату за вимогою або на обумовлену дату, зазначену у векселі, певної суми грошей третій особі (ремітентові) або пред'явникові даного векселя.

Перестраховування – особлива форми страхування, що дає змогу розподілити значні ризики між кількома страховими організаціями.

Планування – процес, який забезпечує збалансованість взаємодій окремих видів ресурсів у межах обраного об'єкта управління і встановлює пропорції і темпи зростання.

Платіжна вимога – розрахунковий документ, що його виписує постачальник (кредитор) своєму банкові про стягнення зазначеної в документі суми грошей із покупця (боржника) і врахування їх на рахунок постачальника.

Платіжне доручення – розрахунковий документ, що його виписує власник рахунка установі банку, який його обслуговує, про перерахування певної суми грошей на рахунок одержувача коштів, вказаного в дорученні. Застосовується при розрахунках за товарні й нетоварні операції, авансові платежі.

Платоспроможність – здатність суб'єкта господарської діяльності вчасно й повною мірою виконувати свої платіжні зобов'язання, які ґрунтуються на торговельних, кредитних чи інших операціях грошового характеру.

Податки – обов’язкові внески платників до бюджету і позабюджетних фондів, розміри і терміни сплати яких регламентуються податковим законодавством.

Податкова система – сукупність різних видів податків, у побудові й методах обчислення яких втілюються певні принципи. Складається з прямих і непрямих податків. Прямі встановлюються безпосередньо на доход або власність платника податків; непрямі включаються у вигляді надбавки до ціни товару (тарифу на послуги) і сплачуються споживачем. У складі непрямих податків вирізняють акцизи, фіскальні монополії, митні збори здійснюється контроль і відповідальність за порушення податкового законодавства.

Податкова політика – діяльність держави у сфері встановлення, правового регламентування та організації справляння податків і податкових платежів у централізовані фонди грошових ресурсів держави.

Податковий контроль – спеціальний контроль з боку державних органів за дотриманням податкового законодавства, правильністю обрахунку, повнотою і своєчасністю сплати податків та інших обов’язкових платежів юридичними і фізичними особами.

Податковий кредит – одна з податкових пільг, що полягає у відстроченні сплати податку.

Податкові канікули – певний проміжок часу, протягом якого платникові податків надається пільга у вигляді звільнення від сплати податку.

Податкові пільги – повне або часткове звільнення фізичних і юридичних осіб, від сплати податків відповідно до чинного законодавства.

Податкові платежі – обов’язкові збори, які стягуються з платників за умови конкретного еквівалентного обміну між державою та платником (плата за воду, землю).

Податок (збір, обов’язковий платіж) – обов’язковий внесок до бюджету відповідного рівня або державного цільового фонду, здійснюваний платниками у порядку і на умовах, що визначаються законами України про оподаткування.

Податок на додану вартість – непрямий податок, що включається до ціни реалізації товарів (робіт, послуг) і встановлюється у відсотках від оподаткованого обороту.

Податок на прибуток – прямий податок, який сплачують суб'єкти господарювання за рахунок прибутку. Обчислюється у відсотках від суми оподаткованого прибутку згідно з податковим законодавством.

Позабіржовий ринок – частина ринку цінних паперів, де здійснюються угоди, які укладаються і здійснюються поза біржею.

Позареалізаційна операція – діяльність підприємства, безпосередньо не пов'язана з реалізацією продукції, робіт, послуг та іншого майна, включно з основними фондами, нематеріальними активами, продукцією обслуговуючого й допоміжного виробництва.

Позиковий відсоток – ціна кредитних коштів на ринку позикового

капіталу. Кількісно він може бути визначений нормою або ставкою. Норма відсотків обчислюється відношенням доходу кредитора від наданого кредиту до абсолютної величини цього кредиту.

Позичальники – суб'єкти фінансового ринку, які отримують позики від кредиторів під певні гарантії їх повернення і за певну плату у формі відсотка.

Попередній фінансовий контроль – контроль, що здійснюється на етапі розроблення та прийняття управлінського рішення з фінансових питань. Пов'язаний із процесами визначення оптимального обсягу централізованих і децентралізованих фінансових ресурсів у плановому періоді, а також з їхнім ефективним розподілом та використанням.

Портфельні інвестори – інвестори, що купують окремі види цінних паперів виключно в цілях отримання доходу.

Посередницька операція – господарська операція суб'єкта підприємницької діяльності, який виступає в ролі комісіонера в договорі комісії, консигнатора у консигнаційному договорі або повіреного в договорі доручення, за винятком довірчих операцій із коштами, цінними паперами, зокрема з приватизаційними майновими сертифікатами, операціями щодо випуску боргових зобов'язань і вимог та торгівлі ними, операціями щодо торгівлі валютними цінностями та іншими видами фінансових ресурсів, а також усіма видами банківських і страхових операцій.

Поточний фінансовий контроль – оперативний контроль за реалізацією фінансової діяльності, дотриманням планових показників, виконанням вимог фінансової дисципліни тощо. Здійснюється через аналіз, перевірки, обстеження діяльності суб'єктів господарювання; його завдання – вчасно реагувати на зміни умов фінансової діяльності.

Поточні видатки – витрати бюджетів на фінансування мережі підприємств, установ, організацій і органів, фінансування заходів щодо соціального захисту населення та інших заходів, не передбачених у видатках розвитку. Поділяють на: державне споживання (купівля товарів та послуг); виплати (перекази) населенню; перекази за кордон; державні

субсидії, дотації, субвенції (трансферти) та ін.

Поточні витрати – визначені на початок бюджетного року видатки бюджету на фінансування підприємств, установ, організацій і органів, а також на фінансування соціального захисту населення.

Правове забезпечення (функціонування фінансового механізму) – законодавчі акти, постанови, накази, циркулярні листи та інші правові документи органів управління. Залучення юридичних норм дає змогу встановлювати єдині правила організації фінансових зв'язків, захищати економічні інтереси суспільства, проводити єдину політику у сфері фінансів, забезпечувати фінансову дисципліну.

Предмет вивчення науки про міжнародні фінанси – потоки грошових коштів і пов'язані з ними відносини в галузі міжнародної економіки.

Прибуток – кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства. Обчислюється як різниця між валовим вииторгом (без податку на додану вартість та акцизного збору) й витратами на виробництво та реалізацію продукції (робіт, послуг).

Прибуток від звичайної діяльності – прибуток (збиток) від операційної діяльності, фінансових операцій та іншої звичайної діяльності.

Прибуток від надзвичайних подій – прибуток (збиток), що пов'язаний зі стихійним лихом, техногенними катастрофами, аваріями та іншими подіями.

Прибуток від фінансових операцій – прибуток (збиток) від інвестицій в асоційовані, дочірні та спільні підприємства; одержані дивіденди, відсотки за облігаціями та іншими цінними паперами; інші доходи від фінансових операцій.

Призначення (функції) міжнародних фінансів – властивості, об'єктивно притаманні міжнародним фінансам.

Прихований дохід – частка сукупного доходу, не зазначена суб'єктом оподаткування в декларації, що подається до державної податкової адміністрації (інспекції), або сукупний дохід, не оприлюднений унаслідок неподання такої декларації в строки та за умов, визначених законодавством.

Прогнозування – науково обґрунтоване припущення вірогідності розвитку подій або явищ на підставі статистичних, соціальних, економічних та інших досліджень.

Продаж майна, продукції, робіт, послуг – передавання права власності на майно, продукцію, роботи, послуги, нематеріальні активи, цінні папери, валютні цінності, інші види фінансових ресурсів та матеріальних цінностей іншим юридичним і фізичним особам за допомогою угод з купівлі-продажу або ціни на певну еквівалентну суму коштів, інших цінностей у матеріальній і нематеріальній формах, боргових зобов'язань у вартісному вираженні.

Простий вексель – безумовне грошове зобов'язання установлені законом форми, що видається банком (векселедавцем) фізичній або

юридичній особі (векселеутримувачеві), надаючи право останньому вимагати з боржника сплати після зазначеного терміну певної суми грошей, вказаної у векселі.

Реалізація продукції, робіт, послуг – господарська операція суб'єкта підприємницької діяльності, що передбачає передавання права власності на продукцію, роботи, послуги іншому суб'єктові підприємницької діяльності в обмін на еквівалентну суму коштів та боргових зобов'язань.

Регулювання економіки – це цілеспрямована зміна темпів розвитку господарства й окремих його структурних підрозділів на основі перерозподілу фінансових ресурсів. Регулювання економіки здійснюється в двох формах – саморегулювання та державного регулювання. Перша характеризується такими методами формування фінансової бази в різних

ланках суспільного виробництва, які виробляють і використовують самі суб'єкти господарювання. Друга форма відображає втручання держави в процес розвитку суспільного виробництва за допомогою різних економічних інструментів, у тому числі за допомогою фінансових важелів.

Регулювання норми обов'язкових резервів – регулювання, здійснюване НБУ для комерційних банків та інших депозитних установ, які повинні зберігати частину залучених коштів на кореспондентських рахунках у центральному банку без права їх використання і без виплати процентів за ними.

Регулюючі доходи – доходи, надходження яких до бюджетів нижчого рівня визначаються щороку Верховною Радою України та які передбачені в законі про державний бюджет на поточний рік, перерозподіляються між різними ланками бюджетної системи.

Резервний фонд – фонд, який створюється за рахунок чистого прибутку для забезпечення покриття можливих збитків від фінансово-господарської діяльності.

Резиденти – юридичні особи, включаючи і бюджетні організації, суб'єкти підприємницької діяльності, їхні філії, відділення й інші відокремлені підрозділи, які становлять окремий баланс і мають розрахунковий рахунок та здійснюють реалізацію продукції, робіт, послуг на митній території України.

Рентабельність – один з основних вартісних показників ефективності виробництва. Він характеризує рівень ефективності витрат, здійснених у процесі виробництва та реалізації продукції, робіт і послуг.

Рентабельність продукції – фінансовий показник, що обчислюється як відношення прибутку від реалізації продукції до поточних витрат на її виробництво. Вимірюється у відсотках.

Реструктуризація – використання у комплексі повністю чи частково зазначених вище методів.

Рефінансування – випуск нових позик для того, щоб розплатитися з власниками облігацій старої позики.

Ринок капіталів – ринок середньо- та довгострокових капіталів або

грошових коштів (на термін більше одного року), що представляють інвестиційний фактор у розвитку економіки.

Ринок цінних паперів – частина ринку позичкових капіталів, де здійснюються емісія та купівля-продаж цінних паперів, формується ціна на них, урівноважуються попит і пропозиція.

Розподіл прибутку – спрямування прибутку на сплату податків, створення резервного капіталу, виплату дивідендів, поповнення статутного фонду, задоволення потреб окремих учасників розподілу.

Розрахунковий рахунок – один з основних рахунків, що відкривається у банках юридичними особами для зберігання коштів і здійснення розрахунків. На рахунок зараховують надходження на користь його власника, а з рахунків списують платежі за відповідними видатковими документами.

Роялті – періодична ліцензійна плата за право використання винаходів, патентів та іншої інтелектуальної власності, а також плата за право розробляти ресурси.

Самострахування – комплекс заходів, спрямованих на запобігання ризикам, створення резервних фондів матеріальних і фінансових ресурсів, призначених покривати збитки, пов'язані зі страховими випадками.

Самофінансування – один з методів фінансового забезпечення відтворювальних витрат, який ґрунтується на використанні суб'єктом господарської діяльності власних фінансових ресурсів без залучення коштів державного бюджету. При незабезпеченості власними коштами підприємство використовує фінансові ресурси, утворені завдяки випуску цінних паперів.

Санація підприємства – комплекс заходів з оздоровлення фінансового стану підприємства й запобігання його банкрутству.

Світова валютна система – інституційно-функціональна форма організації міжнародних валютно-фінансових відносин, яка склалася внаслідок еволюції світового господарства і юридично закріплена міждержавними домовленостями.

Секвестр бюджету – запровадження пропорційного скорочення (на 5, 10, 15 %) бюджетних видатків, що затверджені, щомісячно за всіма статтями бюджету, крім статей, які потребують захисту, до кінця бюджетного року.

Сеньйораж – дохід держави від емісії грошей.

Система золотого стандарту – грошова система, що відіграла важливу роль у розвитку міжнародних торговельно-економічних відносин, інтернаціоналізації виробництва. Забезпечувала загальність світових грошей, їх повну конвертованість, стабільність купівельної спроможності та валютних курсів, а також автоматичне (внаслідок міграції золота) врівноваження платіжних балансів окремих держав, стабільність світових цін.

Скоригований валовий дохід – розрахунковий показник, що використовується для визначення суми оподаткованого прибутку під час

обчислення податку на прибуток.

Собівартість – грошове вираження загальної суми витрат підприємства на виробництво та реалізацію продукції, робіт, послуг.

Соціальне страхування – система економічних відносин, за допомогою яких формуються й використовуються фонди грошових засобів, передбачені для матеріального забезпечення непрацездатних.

Спекулятивні операції – короткострокові фінансові дії з отримання прибутку у вигляді різниці у процентах з отриманих кредитів. До них належать валютний арбітраж, процентний арбітраж, операції «своп», валютна спекуляція тощо.

Спеціальний фонд – фонд фінансових ресурсів, що формується з конкретно визначених джерел надходжень і використовується на фінансування конкретно визначених цілей.

Стратегічне управління – загальне управління фінансами. Виявляється у визначенні фінансових ресурсів через прогнозування на перспективу, встановленні обсягів фінансових ресурсів на реалізацію цільових програм тощо. Здійснюється вищими органами державної влади та управління: Верховною Радою України, апаратом Президента України, Кабінетом Міністрів України. До сфери безпосередньо державного управління належать лише державні фінанси.

Стратегічний фінансовий менеджмент – сфера діяльності, спрямована на реалізацію довгострокових перспективних рішень у галузі управління капіталом, що дає змогу визначити зміни в його складі та структурі, форми управління процесом фінансування розширеного відтворення виробництва.

Стратегічні інвестори – купують контрольний пакет акцій дня здійснення стратегічного управління підприємством.

Страхова подія – подія, передбачена договором страхування або чинним законодавством, з настанням якої виникає зобов'язання страховика відшкодувати завдані цією подією збитки або сплатити страхове забезпечення страхувальникові.

Страхова премія (внесок, платіж) – плата страхувальника страховикові за те, що той зобов'язується відшкодувати страхувальнику, в разі виникнення, матеріальні збитки, завдані застрахованому майну, або виплатити страхову суму при настанні певних подій.

Страхова сума – межа грошових зобов'язань страховика щодо компенсації завданих страховою подією збитків страхувальнику.

Страхове відшкодування – сума компенсації, що її сплачує страховик страхувальнику за збиток, спричинений застрахованому майну страховим випадком.

Страховий випадок – стихійне лихо, нещасний випадок або настання іншої події, за якої виникає зобов'язання страховика сплатити страхувальнику страхове відшкодування або страхову суму.

Страховик – юридична особа (страхова компанія), що діє на підставі відповідної ліцензії, беручи на себе певні зобов'язання щодо створення

колективного страхового фонду і виплати з нього страхового відшкодування страхувальнику або третій особі (на користь якої укладено договір страхування) при настанні страхового випадку. Страховики – суб'єкти фінансового ринку, які реалізують різні види страхових послуг (страхових продуктів). Основною функцією страховиків на фінансовому ринку є здійснення всіх видів і форм страхування шляхом взяття на себе за певну плату різноманітних видів ризиків із зобов'язанням відшкодувати суб'єкту страхування збитки при настанні страхового випадку.

Страховальник – фізична або юридична особа, яка страхує своє майно чи укладає зі страховою організацією договір особистого страхування та сплачує страхові внески.

Страхування – система особливих перерозподільних операцій, які виникають між учасниками страхового фонду у зв'язку з його утворенням

за рахунок цільових грошових внесків і використання на відшкодування втрат суб'єкта господарювання та надання допомоги громадянам (або їхнім сім'ям) у разі настання страхових випадків (досягнення певного віку, внаслідок втрати працездатності, смерті тощо). Вирізняють майнове страхування, об'єктом якого є різні матеріальні цінності; особисте – страхування певної події в житті фізичної особи; страхування відповідальності, предметом якого є імовірні зобов'язання страхувальника щодо відшкодування збитків (шкоди) третім особам; страхування підприємницьких ризиків, де об'єктом є ризик неотримання прибутку або зазнавання збитків. Страхування може бути добровільним чи обов'язковим.

Субвенція – цільовий міжбюджетний трансферт, призначений на певну мету в порядку, визначеному тим органом, який її надав. Різновид цільових субсидій, які передбачають спільну участь отримувача і бюджету у фінансуванні певних витрат.

Суб'єкти міжнародних фінансових відносин – фізичні, юридичні особи та держави, які за законом мають і здійснюють безпосередньо або через представників свої права та обов'язки, пов'язані з міжнародними фінансами.

Субсидія – вид допомоги у грошовій або натуральній формі, що надається із коштів державного чи місцевого бюджетів. Може виділятися юридичним та фізичним особам і має форму фінансової допомоги чи відшкодування втрат доходів (житлові субсидії в Україні малозабезпеченим громадянам на оплату житлово-комунальних послуг). У країнах з розвинутою ринковою економікою поширені субсидії виробникам сільськогосподарської продукції на відшкодування втрат доходів у зв'язку з підтриманням доступного рівня цін на продукти харчування.

Сукупний оподатковуваний дохід – суми сукупних доходів, отриманих суб'єктом оподаткування у будь-якій формі (грошовій, матеріальній і нематеріальній) і за будь-яких умов незалежно від джерела.

Тарифи страхові – ставки страхових платежів з одиниці страхової суми за певний період.

Технічні резерви – показник, який виражає грошову оцінку

обов'язків страховика за страховими зобов'язаннями, і одночасно – сума коштів, що є гарантією виконання зобов'язань перед страхувальниками з огляду на наявні у портфелі страховика договори страхування.

Тимчасовий касовий розрив – незбіг у часі фінансування видатків з надходженням доходів.

Товарний кредит – будь-яка господарська операція суб'єкта підприємницької діяльності, що передбачає реалізацію продукції, робіт, послуг, передавання права власності іншому суб'єктові підприємницької діяльності або громадянину на умовах відстрочення платежу, якщо таке відстрочення перевищує звичайні строки банківських розрахунків або 30 календарних днів від дати реалізації.

Трансфертна ціна – оптова ціна, що обслуговує оборот товарів і послуг у межах даного підприємства або фірми; за цією ціною

здійснюються розрахунки за сировину, матеріали, напівфабрикати й послуги.

Трастові (довірчі) операції – операції, пов’язані з довірчими відношеннями; управління майном небіжчика в інтересах спадкоємців; тимчасове управління майном осіб, які позбавлені права здійснювати цю функцію (неповнолітні, недієздатні); вкладання грошей в акції чи нерухомість, оплати грошей, податків.

У

Уніфікація – об’єднання кількох позик в одну. Спрощує управління державним боргом. Може проводитись як окремо, так і в поєднанні з консолідацією.

Управління державним боргом – забезпечення платоспроможності держави, тобто можливості погашення боргів.

Упущена вигода – доход, який міг би одержати суб’єкт оподаткування в разі здійснення своїх справ і не одержав через обставини, що не залежать від нього, або протиправні щодо нього дії інших суб’єктів, якщо розмір його передбачуваного доходу можна обґрунтувати.

Факторинг – різновидність торгово-комісійних операцій.

Фінанси – сукупність форм і методів формування, розподілу й використання централізованих і децентралізованих грошових фондів з метою виконання функцій і завдань держави, підприємств і населення із забезпечення умов розширеного відтворення, задоволення соціальних та інших потреб суспільства.

Фінанси населення – сукупність грошових фондів, які акумулюються у населення з таких джерел: доходи від трудової діяльності; доходи від капіталу; доходи від рухомого і нерухомого майна; доходи, отримані у вигляді спадщини; доходи з інших джерел.

Фінанси підприємств – економічні відносини, пов’язані з рухом грошових коштів, формуванням, розподілом і використанням доходів та грошових фондів суб’єктів підприємництва у процесі відтворення.

Фінансова звітність – сукупність документів, що характеризує

фінансовий стан підприємства.

Фінансова інформація – система фінансових показників, передбачених для прийняття рішень і розрахованих на конкретних користувачів.

Фінансова інфраструктура – сукупність інститутів та елементів, які створюють сприятливі умови для функціонування всієї фінансової системи. До них належать: система органів управління фінансами; нормативно-законодавча база; підготовка фахівців; інфраструктура фінансового ринку; спеціалізоване виробництво (цінних паперів, грошових банкнот, фінансової документації). Саме фінансова інфраструктура створює сприятливі умови для гармонійного функціонування всієї фінансової системи та кожної її сфери окремо.

Фінансова оренда (лізинг) – господарська операція суб'єкта

підприємницької діяльності, що передбачає придбання орендодавцем матеріальних цінностей на замовлення орендаря з наступним передаванням орендарю права користування такими матеріальними цінностями на строк, не менший, ніж строк їхньої повної амортизації з обов'язковим наступним передаванням права власності на такі матеріальні цінності орендарю.

Фінансова політика – діяльність держави, підприємства щодо цілеспрямованого використання фінансів. Зміст фінансової політики полягає в тому, щоб розробляти концепцію розвитку фінансів, визначати основні напрями їхнього використання й заходи, спрямовані на досягнення оптимальної моделі перерозподілу фінансових ресурсів з метою стимулювання матеріального виробництва та соціального захисту населення.

Фінансова система (за внутрішньою структурою) – сукупність відносно відособлених та взаємопов'язаних підсистем і ланок, які відображають специфічні форми та методи фінансових відносин; (за організаційною побудовою) – сукупність фінансових органів та інституцій, які управляють грошовими потоками в економіці та характеризують систему управління фінансами в країні.

Фінансова стратегія – стратегія, що включає дії держави щодо стратегічного розвитку її фінансової системи. Розуміється як загальний напрям і методи досягнення поставленої мети і спрямована на вироблення цільових програм, для реалізації яких необхідні час і великі фінансові ресурси. Політика, що розрахована на довготермінову перспективу і вирішення глобальних завдань соціально-економічного розвитку країни.

Фінансова тактика – поточна політика, спрямована на вирішення конкретних завдань відповідного періоду, що впливають із розробленої фінансової стратегії. Включає конкретні методи та засоби досягнення поставленої мети за конкретних умов, що дають змогу зосередити зусилля на варіантах рішення, які не суперечать прийнятій стратегії.

Фінансове вирівнювання – приведення витрат бюджетів (за економічною та функціональною класифікацією) у відповідність до гарантованого державою мінімального рівня соціальних послуг на душу

населення, усунення значних диспропорцій у здійсненні видатків у розрізі окремих територій.

Фінансове забезпечення – таке, що регулюється на основі відповідної системи функціонування, яке може здійснюватись у трьох формах: самофінансування, кредитування, зовнішнє фінансування. Різні форми фінансового забезпечення використовують на практиці одночасно через установлення характерного для певного етапу розвитку суспільства співвідношення між ними.

Фінансове планування – діяльність щодо формування та використання цільових централізованих і децентралізованих фондів фінансових ресурсів, які спрямовуються на розширене відтворення та задоволення поточних потреб держави.

Фінансове регулювання – регламентування розподільчих відносин у

суспільстві й на окремих підприємствах.

Фінансовий апарат – органи, що здійснюють управління фінансами. До них належать працівники фінансових органів, податкової служби, фінансових відділів чи управлінь підприємств (організацій та установ), міністерств і відомств, які здійснюють функції оперативного управління фінансами.

Фінансовий важіль – засіб дії фінансового методу. До фінансових важелів належать: прибуток, доходи, амортизаційні відрахування, економічні фонди цільового призначення, фінансові санкції, орендна плата, процентні ставки за кредитами, депозитами, облігаціями та ін.

Фінансовий контроль – специфічний вид діяльності, здійснюваний всіма ланками влади та недержавними структурами щодо забезпечення на базі законності відповідного рівня фінансової дисципліни, ефективного руху централізованих і децентралізованих фондів, а також пошуку шляхів удосконалення процесів розподілу та перерозподілу грошових коштів у країні.

Фінансовий кредит – будь-яка господарська операція суб'єкта підприємницької діяльності, що передбачає надання коштів у позичку на визначений строк та під визначені відсотки з поверненням основної суми заборгованості та нарахованих відсотків у грошовій формі або інших формах забезпечення заборгованості, включаючи матеріальні цінності та нематеріальні активи, надані в заставу.

Фінансовий менеджмент – процес управління грошовим обігом, формуванням і використанням фінансових ресурсів підприємства. Це також система принципів, методів, засобів, за допомогою яких здійснюється управління грошовим обігом і фінансовими ресурсами.

Фінансовий метод – засіб впливу фінансових відносин на господарський процес. Фінансові методи діють у двох напрямках: управління рухом фінансових ресурсів та ринкових комерційних відносин, пов'язаних зі зміною витрат і результатів, з матеріальним стимулюванням і відповідальністю за ефективне використання грошових фондів. Дія фінансових методів виявляється в утворенні та використанні грошових

фондів.

Фінансовий механізм – сукупність форм і методів формування й використання фінансових ресурсів, що застосовується з метою створення сприятливих умов для економічного і соціального розвитку суспільства. Згідно зі структурою фінансової системи фінансовий механізм поділяється на такі складові: фінансовий механізм підприємств, організацій, установ; страховий механізм; бюджетний механізм тощо. У кожному з них за функціональним призначенням можна виокремити такі ланки: фінансове планування; фінансові норми; фінансові санкції; стимули; ліміти тощо.

Фінансовий ринок – ринок грошей, кредитних ресурсів, цінних паперів, фінансових послуг.

Фінансові інститути – посередники, що забезпечують «зустріч» позичальника та кредитора на фінансовому ринку. Забезпечують

трансформацію тимчасово вільних грошових коштів у позичковий капітал.

Фінансовий стан підприємства – забезпеченість або незабезпеченість підприємства грошовими засобами, необхідними для господарської діяльності, підтримання нормального режиму праці та життя, здійснення грошових розрахунків з іншими економічними суб'єктами.

Фінансові інструменти – різноманітні фінансові документи, які обертаються на ринку, мають грошову вартість і за допомогою яких здійснюються операції на фінансовому ринку.

Фінансові коефіцієнти – відносні показники фінансового стану підприємства, які відображають одні абсолютні фінансові показники відносно інших.

Фінансові операції – дії, спрямовані на вирішення певного завдання з організації та управління грошовими відносинами, що виникають при формуванні та використанні відповідних коштів.

Фінансові результати – процес одержання фінансових ресурсів, пов'язаний з виробництвом і реалізацією товарів, операціями на ринку капіталів.

Фінансові ресурси – фонди грошових засобів, що формуються суб'єктами господарювання, державою і населенням і використовуються для розширеного виробництва, матеріального стимулювання працівників, задоволення соціальних потреб, як витрати на оборону й державне управління тощо.

Фінансові фонди – грошові фонди, що формуються за рахунок фінансових ресурсів. Призначення фінансових фондів полягає у підготовці умов, які забезпечують задоволення постійно зростаючих суспільних потреб.

Фінансово-промислова група – група підприємств, установ, кредитних організацій (включаючи банки) та інвестиційних інститутів, що добровільно об'єднали свої капітали або консолідували пакети своїх акцій.

Фірма – підприємство або сукупність спеціалізованих організацій будь-якої форми власності, які є юридичними особами й об'єднуються для спільного управління виробництвом і реалізацією продукції.

Фіскальна (бюджетно-податкова) політика – сукупність заходів, що здійснюються шляхом маніпулювання державним бюджетом – державними видатками та оподаткуванням – для досягнення повної зайнятості, зростання виробництва, зниження інфляції. Податки і державні видатки є основними інструментами фіскальної політики.

Фонд нагромадження – цільове джерело фінансування розширеного відтворення, розвиток матеріальної бази невиробничої сфери, приріст запасів і резервів в економіці держави.

Фондова біржа – особливий посередник на ринку цінних паперів, центр торгівлі ними. Виконує три основні функції: посередницьку, індикативну та регулятивну. Сутність посередницької функції полягає в тому, що фондова біржа створює достатні й всебічні умови для торгівлі цінними паперами емітентам, інвесторам та фінансовим посередникам.

Торговельні угоди на біржі укладають брокери. Індикативна функція фондової біржі полягає в оцінці вартості й привабливості цінних паперів. Саме на біржі проводиться котирування цінних паперів, яке дає інформацію інвесторам про вартісну та якісну оцінку цінних паперів та динаміку їх розвитку. Регулятивна функція фондової біржі виражається в організації торгівлі цінними паперами. Фондова біржа встановлює вимоги до емітентів, які виставляють свої цінні папери на біржові торги, правила укладення і виконання угод, механізм контролю за діяльністю суб'єктів біржової торгівлі.

Фонд оплати праці – цільове джерело фінансування витрат на оплату праці працівників підприємства, премії робітникам і службовцям за виробничі результати, заохочувальні та компенсаційні виплати, що відносяться на собівартість продукції.

Фондовіддача – кількість продукції в розрахунку на одиницю вартості основних виробничих фондів.

Фондомісткість – показник, обернено пропорційний показникові фондівіддачі. Обчислюється як відношення середньорічної вартості основних виробничих фондів до річного обсягу виробленої продукції.

Фондоозброєність – показник насичення основними виробничими фондами. Обсяг виробничих фондів у вартісному вимірі, що припадає на одного працівника підприємства. Обчислюється методом ділення середньорічної вартості основних виробничих фондів на середньооблікову чисельність працівників.

Фонд соціального захисту інвалідів – цільові кошти для створення робочих місць, передбачених для працевлаштування інвалідів, і для здійснення заходів, спрямованих на їх соціальну та професійну реабілітацію.

Фонд соціального страхування від нещасних випадків та професійних захворювань – самостійний вид загальнообов'язкового державного соціального страхування, за допомогою якого здійснюється соціальний захист з охорони життя та здоров'я громадян у процесі їхньої трудової діяльності.

Фонд соціального страхування з тимчасової втрати працездатності – орган, що здійснює керівництво й управління загальнодержавним соціальним страхуванням у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності і витратами, зумовленими народженням та похованням, здійснює збирання й акумуляцію страхових внесків та інших засобів, призначених для фінансування матеріального забезпечення і соціальних послуг, види яких передбачені статтею 34 Закону України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням» і забезпечує їхнє надання, а також здійснює контроль за використанням цих коштів.

Форвардна операція – господарська операція суб'єкта підприємницької діяльності, що передбачає придбання, продаж форвардної

угоди, тобто зобов'язання придбати, продати продукцію сезонного виробництва, цінні папери або валютні цінності у визначений термін у майбутньому з фіксацією ціни реалізації на дату укладання, придбання форвардної угоди. При цьому покупець форвардної угоди має право на відмову від її виконання винятково за наявності згоди іншої сторони форвардної угоди.

Функції фінансів – суспільне відображення їхньої сутності, внутрішніх властивостей.

Ф'ючерс – вид строкових контрактів на товарних і фондових біржах.

Хеджування – операція зі страхування від ризику зміни вартості цінних паперів за допомогою укладання учасниками ринку двох протилежних угод, в одній з яких він виграє від зміни їхньої вартості, а в іншій програє, зводячи, таким чином, фінансові ризики до мінімуму за рахунок взаємного погашення виграшу й програшу.

Холдингова компанія – корпорація чи акціонерна компанія, що використовує свій капітал для придбання контрольних пакетів акцій інших компаній з метою встановлення контролю над ними й управління значно більшим капіталом, ніж початковий, одержання дивідендів.

Ціна – грошовий вираз вартості, кількість грошей або інших товарів і послуг, що сплачується та отримується за одиницю товару або послуги.

Цінні папери – документи, які засвідчують право володіння і довготермінові зобов'язання емітентів щодо виплати їхнім власникам доходів; грошові і товарні документи, що засвідчують майнові права.

Ціноутворення – процес обґрунтування, затвердження та перегляду цін і тарифів, визначення їх рівня, співвідношення та структури.

Чек – вид цінного папера або грошовий документ строго встановленої форми, що містить беззаперечну вказівку власника поточного рахунка (чекодавця) банкові сплатити зазначену суму конкретній особі чи пред'явникові чека (чекоотримувачу) суму коштів, вказану в чеку.

Чистий дохід суб'єкта підприємницької діяльності від продажу продукції, робіт, послуг – виручка від продажу продукції, робіт, послуг, зменшена на суму нарахованого акцизного збору, податку на додану

вартість, ввізного мита, митного збору та інших обов'язкових зборів і платежів, визначених чинним законодавством, а також на суму документально підтверджених витрат, що відносяться на собівартість продукції, робіт, послуг.

Чистий прибуток – прибуток підприємства, який залишається після сплати податку на прибуток.

Юридична особа – підприємство, що виступає як суб'єкт громадянства, в тому числі господарських прав та обов'язків, які мають самостійний баланс, гербову печатку, розрахунковий рахунок у банку. Діє на основі статуту або положення і відповідає в разі банкрутства майном, що йому належить.

Ямайська валютна система – система, що функціонує і розвивається у світовій економіці дотепер, визначена нарадою

представників країн – членів МВФ, що відбулася в м. Кінгстон (Ямайка) в січні 1976 р. Кінгстонська угода поклала початок її утворенню.